

Нова Думка

ISSN 0351-3181

БРОЈ
ЧИСЛО

183

GODINA
POK

XLIII

5/2014

DAN SJEĆANJA NA ŽRTVU VUKOVARA 1991. - 2014.

Hrvatski državni sabor donio je 1999. godine Odluku o proglašenju 18. studenoga Danom sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, kojom je određeno na dostojanstven i primjeren način odati počast svim sudionicima obrane Vukovara – grada simbola hrvatske slobode.

„VUKOVAR - MJESTO POSEBNOG PIJETETA“

Program :

11. studenoga 2014. godine (utorak)

18:00 sati „CRVENI FIČO- Tv zapisi ratnog reportera 1991./1992.“
Predstavljanje knjige hrvatskoga novinara Zarka Plewnika
Organizator: Ogranak Matice Hrvatske Vukovar, Gradska knjižnica Vukovar, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Vukovar
Gradska knjižnica Vukovar, Trg Republike Hrvatske 2

13. studenoga 2014. godine (četvrtak)

18:00 sati „VUKOVAR '91.- GENOCID I MEMORICIDNA BAŠTINA EUROPSKE UNIJE“
Predstavljanje zbornika radova
17. Znanstveno-stručni skup - „Vukovar '91. - dvadeset i treća godina poslije“
Organizator: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Vukovar
Hotel „Lav“ u Vukovaru, J.J. Strossmayera 18

19:00 sati VUKOVAR 91.
Multimedijalna izložba o događajima tijekom herojske obrane Vukovara
Organizator: Gradski muzej Vukovar i Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb
VUKOVAR 98. Borna Togonal
Dokumentarna fotografija
Organizator: Gradski muzej Vukovar
Galerija Oranžerija, Županijska 2

19:30 sati SVJEDOČENJE BAŠTINE: DVORAC ELTZ I GRADSKI MUZEJ VUKOVAR 1991.-2014.
Multimedijalna izložba
Organizator: Gradski muzej Vukovar
Dvorac Eltz u Paviljonu II, Županijska 2

14. studenoga 2014. godine (petak)

9:00 sati „ŠTO JE VUKOVAR HRVATSKOJ I EUROPI?“
17. Znanstveno-stručni skup - „Vukovar '91. - dvadeset i treća godina poslije“
Organizator: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Vukovar
Hotel „Lav“ u Vukovaru, J.J. Strossmayera 18

18:00 sati RATNI STRIP I ILUSTRACIJE NENADA BARINIĆA
Izložba i predstavljanje monografije „Domovinski rat u stripu“
Organizator: Javna ustanova u kulturi Hrvatski dom Vukovar
Ružičkina kuća, J.J. Strossmayera 25

15. studenoga 2014. godine (subota)

16:00 sati „X. VUKOVARSKI POBJEDNIK 2014.“
Međunarodni boksački turnir
Organizator: Boksarski klub „Borovo“ Vukovar
Sportska dvorana u Borovo naselju, Trg Dražena Petrovića bb

18:00 sati RATNE FOTOGRAFIJE-VUKOVAR 1991
Matko Biljak, ratni reporter „Slobodne Dalmacije“
Organizator: Javna ustanova u kulturi Hrvatski dom Vukovar
Hrvatski dom Vukovar, J.J. Strossmayera 20

16. studenoga 2014. godine (nedjelja)

17:00 sati „PJESMOM PROTIV ZABORAVA“
2. Festival domoljubne poezije
Organizator: Udruga „Braniteljice Domovinskog rata Vukovarsko-srijemske županije“
Dvorana HDZ-a grada Vukovara, Trg hrvatskih branitelja br.1

19:00 sati „SUNČANI GRAD“ Predvečernji spomen na žrtvu Vukovara 1991.
Organizator: Ogranak Matice Hrvatske Vukovar, Javna ustanova u kulturi Hrvatski dom Vukovar, Gimnazija Vukovar
Hrvatski dom Vukovar, J.J. Strossmayera 20

18:00 sati SVETA MISA POSVEĆENA HRVATSKOJ POLICIJI I HRVATSKIM BRANITELJIMA
Organizator: Nacionalni sindikat Policije, MUP-a RH iz Vukovara i Župa sv. Filipa i Jakova
Crkva sv. Filipa i Jakova, Samostanska 5

17. studenoga 2014. godine (ponedjeljak)

10:00 sati PALJENJE SVIJEĆA I POLAGANJE RUŽA NA GROBOVE POGINULIH I UBIJENIH HRVATSKIH BRANITELJA VUKOVARA
Organizator: Udruga roditelja i obitelji zarobljenih i nasilno odvedenih hrvatskih branitelja „Vukovarske majke“
Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata Vukovar

10:00 sati SAT POVIJESTI iz Vukovara
Organizator: Osnovna škola Dragutina Tadijanovića Vukovar
Veleučilište Lavoslava Ružičke u Vukovaru, Carmet-video konferencijska dvorana

14:00 sati „RATNA BOLNICA VUKOVAR 1991. - dr. JURAJ NJAVRO“
X. Znanstveno-stručni simpozij
Organizator: Udruga hrvatskih liječnika dragovoljaca 1990.-1991.
Županijski ogranak Vukovar i Opća bolnica Vukovar
Pastoralni centar Sv. Bone franjevačkog samostana, Samostanska 5

16:00 sati PALJENJE SVIJEĆA I MOLITVA KOD „ZAVJETNE KAPELICE“
Molitvu predvodi vlč. Mato Martinković, župnik Župe Kraljice mučenika u Vukovaru
Organizator: Žu HVDR-a Vukovarsko-srijemske županije
Kiskuruzni put-Put spasa

18:00 sati PALJENJE SVIJEĆA U OPĆOJ BOLNICI VUKOVAR
Molitvu predvode mladi grada Vukovara, pjevaju Klapa „Sveti Juraj“ HRM
Opća bolnica Vukovar – Županijska 37 - spomen-obilježje

20:00 sati „HRVATSKA POLICIJA U OBRANI VUKOVARA 1991.“
Promocija monografije i fotografija
Organizator: Nacionalni sindikat Policije, MUP-a RH iz Vukovara
Pastoralni centar Sv. Bone franjevačkog samostana, Samostanska 5

18. studenoga 2014. godine (utorak)

8:00 sati „PUT SJEĆANJA I SVJETLOSTI“
Učenci osnovnih škola Grada Vukovara zapaliti će svijeće na Križnom putu Opća bolnica Vukovar –Memorijalno groblje žrtava Domovinskog rata u Vukovaru
Organizatori: Grad Vukovar i Osnovne škole Grada Vukovara

10:00 sati „VUKOVAR-MJESTO POSEBNOG PIJETETA“
Prigodni program u kojem nastupaju:
Klapa HRM „Sv. Juraj“, glumac Darko Milas
Dvorište Opće županijske bolnice Vukovar, Županijska 35

10:30 sati KRIŽNI PUT – Kolona sjećanja
Kolonu predvode pripadnici 4. bojne Vukovarske 3. gardijske brigade ZNG zajedno sa pripadnicima 204. vukovarske brigade i braniteljskim udrugama grada Vukovara
Hod ulicama:
Gundulićeva, Kardinala Alojzija Stepinca, Frankopanska
Nikole Andrića, Stjepana Radića, Trg Slavija, Bana J. Jelačića do Memorijalnog groblja žrtava iz Domovinskog rata Vukovar

12:15 sati DOLAZAK KOLONE NA MEMORIJALNO GROBLJE ŽRTAVA DOMOVINSKOG RATA U VUKOVARU
„RUŽE ZA POGINULE BRANITELJE I CIVILE“
Sudionici križnog puta , koji sa sobom ponesu ruže, odlaze prema grobnicama poginulih i ubijenih branitelja i civila te polaganjem pojedinačno odaju počast

12:30 sati SPOMEN OBILJEŽJE NA MEMORIJALNOM GROBLJU ŽRTAVA IZ DOMOVINSKOG RATA
Molitva za žrtve iz Domovinskog rata Grada Vukovara
Molitvu predvodi mons. Mate Učinić, dubrovački biskup

12:35 sati POLAGANJE PROTOKOLOM ODREĐENIH VIJENACA

1. Zajednički vijenac
Predsjednik Republike Hrvatske
Hrvatski sabor
Vlada Republike Hrvatske
2. Zajednički vijenac
Glavni stožer Oružanih snaga Republike Hrvatske
Ravnateljstvo policije
3. 204. vukovarska brigada HV i 4. bojna 3. gardijske brigade ZNG
4. Zajednički vijenac
Grad Vukovar i braniteljske udruge grada Vukovara
5. Grad Zagreb
6. Zajednički vijenac
Hrvatska zajednica županija
7. Vukovarsko-srijemska županija
8. Zajednički vijenac
Gradovi i Općine prijatelji grada Vukovara:
Grad Dubrovnik, Grad Sinj, Grad Šibenik, Grad Trogir, Općina Dugopolje

13:00 sati SVETA MISA ZA SVE POKOJNE I NESTALE
Svetu misu predvodi mons. Mate Učinić, dubrovački biskup
Memorijalno groblje žrtava Domovinskog rata u Vukovaru

17:00 sati SVJETLOSA RIJEKA SJEĆANJA
Puštanje svjetiljki Dunavom u spomen na ubijene i nestale branitelje Vukovara
Organizatori: Gradski muzej Vukovar, Udruga ribiča dragovoljaca Domovinskog rata
Mjesto događanja: obala Dunava od Perivoja dvorca Eltz do Franjevačkog samostana i Vučedola

18:00 sati „I U MOM GRADU VUKOVAR SVIJETLI“
Paljenje svijeća u svim gradovima u Republici Hrvatskoj u Ulici Grada Vukovara ili glavnoj ulici u pojedinom gradu
Autorica ideje: Vini Rakić, predsjednica udruge Homo homini homo iz Splita

19. studenoga 2014. godine (srijeda)

8:00 sati „PUT SJEĆANJA I SVJETLOSTI“
Učenci osnovnih škola Grada Vukovara-Borovo naselja zapaliti će svijeće na Križnom putu od „Borovo commerce“ do crkve Gospe Fatimske
Organizatori: Grad Vukovar i Osnovne škole Grada Vukovara- Borovo naselja

9:30 sati „ŽRTVA BOROVO NASELJA ZA DOMOVINU“
Prigodni program u organizaciji Udruge roditelja i obitelji zarobljenih i nasilno odvedenih hrvatskih branitelja „Vukovarske majke“
Molitvu predvodi fra Jevencelav Janjić, župnik Župe sv. Josipa Radnika
Mjesto održavanja: «Borovo commerce» - ispred ostataka nekadašnje ratne bolnice i skloništa

10:00 sati KRIŽNI PUT – Kolona sjećanja
Hod u koloni od ostataka „Borovo commerce“ ulicama: Blage Zadre, Trpinjska cesta, Crkva Gospe Fatimske

11:00 sati SVETA MISA ZA SVE POKOJNE I NESTALE
Svetu misu predvodi i propovijeda mons. Tomo Vučić, vojni ordinarij u BiH
U crkvi Gospe Fatimske u Borovo naselju, Lička 23a

12:30 sati SVJEDOČENJEM PROTIV ZABORAVA
Počast hrvatskim braniteljima i civilima stradalim 1991. u Borovu (selu) Obala Dunava

13:30 sati SPOMEN OBILJEŽJE «FARMA LOVAS»
Odavanje počasti žrtvama polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća

20. studenoga 2014. godine (četvrtak)

10:00 sati KONCENTRACIJSKI LOGOR „VELEPROMET“
Oduvanje počasti polaganjem vijenaca i minutom šutnje za ubijene i poginule
Organizator: Hrvatsko društvo logoraša srpskih koncentracijskih logora
– Ogranak za grad Vukovar
Dvorište «Velepromet» - Spomen-ploča – Sajmište 132

10:30 sati „VI STE NAŠ PONOS, MI SMO VAŠA SNAGA“
7. Minohod u organizaciji Udruge djece poginulih i nestalih hrvatskih branitelja Domovinskog rata
Od spomen-obilježja na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata grada Vukovara do masovne grobnice „Ovčara“

10:30 sati SVETA MISA ZA ŽRTVE SRPSKIH KONCENTRACIJSKIH LOGORA
Svetu misu predvodi vlč. Mato Martinković, župnik Župe Kraljice mučenika u Vukovaru
Dvorište „Veleprometa“, Sajmište 132

11:30 sati „VUKOVAR 1991-2013 – Slikom na sliku“
Izložba u „limenom“ hangaru
Organizator: Hrvatsko društvo logoraša srpskih koncentracijskih logora
– Ogranak za grad Vukovar
Dvorište „Veleprometa“, Sajmište 132

13:00 sati „OVČARA-BOL KOJA SE NIKADA NE ZABORAVLJA“
Prigodni program Udruge udovica hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata Vukovar
Molitvu predvodi fra Ivica Jagodić, gardijan i župnik Župe sv. Filipa i Jakova
Spomen obilježje i masovna grobnica „Ovčara“

17:00 sati „GRAD – TO STE VI“ – 10. novinarsko-knjževnički susret
Spomen na novinara i urednika Hrvatskog radija Vukovar i književnika Simu Glavaševića
Organizatori: Gradska knjižnica Vukovar i Hrvatski radio Vukovar, Hrvatsko novinarsko društvo i Društvo hrvatskih književnika
Gradska knjižnica Vukovar, Trg Republike Hrvatske 1

17:00 sati „SUNČICA“ – Ratni zločin nad ženama Vukovara
Dokumentarni film
Organizator: Udruga djece poginulih i nestalih hrvatskih branitelja Domovinskog rata
Hrvatski dom Vukovar, J.J. Strossmayera 20

18:30 sati SVETA MISA ZA ŽRTVE MASOVNE GROBNICE OVČARA
Svetu misu predvodi vlč. Stjepan Vukovac, župnik iz Tovarnika
Župe BDM Kraljice mučenika u Vukovaru, Vlah Bukovca 46

22. studenoga 2014. godine (subota)

9:00 sati „VUKOVAR OPEN 2014, 1st KOREA AMBASADOR KUP“
3.Memorijalni međunarodni Taekwondo turnir
Organizatori: Taekwondo klub „Otok“ i Udruga maloljetnih dragovoljaca Domovinskog rata Hrvatske
Sportska dvorana Borovo naselje, Trg Dražena Petrovića bb

GRAD VUKOVAR
Gradonačelnik
Ivan Penava prof.

Ivan Penava

BROJ
ЧИСЛО **183**

GODINA
ПОК **2014.**
XLIII

“NOVU DUMKU”

Tiska: Savez Rusina RH
www.sriu.hr

Za nakladnika: Dubravka Rašljanin

Uredništvo: Vukovar,
Vijeća Europe 93

Tel. / faks: 032 428-342

Žiro račun: 234009-1110057465

Tisak: Tiskara Soldo, Vukovar

Naklada: 1000 primjeraka

“НОВУ ДУМКУ”

Видава: Союз Русинок РГ
www.sriu.hr

За видавателю: Дубравка Рашлянин

Редакція: Вуковар, Ради Європи 93

Тел. / факс: 032 428-342

Жиро рахунок: 234009-1110057465

Друкує: Друкарня Солдо, Вуковар

Тираж: 1000 прикладніки

Tiskano–Друковане
10 / 2014

Сіјена **10** Купа
Цена **10** Куни

Rukopisi se ne vraćaju.
Objavljeni prilozi se honoriraju.

Рукописи ше не враћаю.
Обявени прилоги ше гонорую.

DRUŠTVO I POLITIKA - ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА

59. Sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske - Zvonko Kostelnik	4
Regionalna škola ljudskih i manjinskih prava - Zvonko Kostelnik	5
Откриване памятнику масовней крипты у Петровцох - Маријана Джуджар	6
Прешлосц не забуваме, а будуйме будучносц - Ксенија Лікар	6

IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA - ЗОЗ РОБОТИ НАШИХ ДРУЖТВОХ

Дні опери і оперних арийох у Риеки - Владимир Провчи	10
КД “Рушняк” наступело на Етно смотри у Риеки - Владимир Провчи	10
Подобови вираз Руснацох и Українцох Приморско–горанскей жупанії - Владимир Провчи	11
Меморијални турнир у столним тенісу «Владимир Тимко» - Агнетка Балатинац	13
Отримани 7. вуковарски Етно саям - Любица Гаргай	17
Отримана 5. Шветочна академия з нагоди Дня Руснацох Републики Горватскей - Маријана Джуджар	18
Отримани 49. Винковски ешені - Звонко Костелник	20
Ансамбл “Каліна” Здружела нас любов спрам писні - Славица Дудаш	26
Єшенські активносци Дружтва “Каліна” - Славица Дудаш	35

IZ RADA SAVEZA - ЗОЗ РОБОТИ СОЮЗУ

Отримана 5. Схадзка Председательства Союзу Русинок Републики Горватскей - Звонко Костелник	8
Отримана схадзка Совиту Новей думки - Вера Павлович	9
У Загребе шветочно означени 23. Дзень независносци України - Звонко Костелник	9

IZ NAŠIH MJESTA - З НАШИХ МЕСТОХ

Ведно на хасен нашого валалу - Ксенија Лікар	7
»Кед голувица лещела« - мр Илона Грецишин	12
На шлідох екологіиней продукції - Вера Павлович	21

IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - ЗОЗ ДУХОВНОГО ЖИВОТА

Преславени кирбай у Петровцох - Любица Гаргай	14
Вуковарчанє торжественно преславели Кирбай - Вера Павлович	14
Швето Христа Царя преславене у Осіску - Агнетка Балатинац	14
Мисийна діяносци Церкви - о. Владимир Седлак	15

LITERARNA STRANICA - ЛИТЕРАТУРНИ БОК

Лішка и маймун - Яким Пушкаш	16
На концу валала / Stogodišnja topola - Агнетка Костелник Балатинац	16

PUTOPIS - ДРАГОПИС

Нащивели зме Междугоре (2) - Агнетка Балатинац	22
У Англії - Мануела Дудаш	24

KORIJENI - КОРЕНІ

Utvrda Palanok biser Zakarpatске oblasti - Slavica Čorak	28
--	----

POLJOPRIVREDA - ПОЛЬОДІЛСТВО

Чичовка, цо то за рошліна? - Славица Дудаш	29
Чезка продукційна сезона - Желько Лікар	32

RECEPTI - РЕЦЕПТИ

Капусна юшка - Маријана Джуджар	21
---------------------------------	----

HUMORESKA - ГУМОРЕСКА

О Винковцох з моей младосци - Яким Пушкаш	30
Чекал сом цемент - Яким Пушкаш	31

PETROVCI KOJI NESTAJU - ПЕТРОВЦИ ХТОРИ НЕСТАВАЮ

Свадзби и вешеля у Петровцох (2) - Томислав Рац	33
---	----

Sport - Спорт	34
In memoriam - На здогадованє	34

На першим боку: Агнетка Балатинац - Вуковарски святині
На остатнім боку: Агнетка Балатинац - Жвератко ешені

UREDNIŠTVO: Vera Pavlović (glavna i odgovorna urednica), Ahnetka Balatinac, Ksenija Ljekar i Danijel Vašaš

SAVJET UREDNIŠTVA: dr. sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica), Ljubica Harhaj, Marijana Džudžar, Zlatko Hirjovati, Joakim Erdelji i Vera Pavlović

LEKTORI: Marija Vulić (rusinski jezik), Lesya Mudri (ukrajinski jezik), Andreja Magoč (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-I), “Nova dumka” je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА: Вера Павлович (главна и одвичательна редакторка), Агнетка Балатинац, Ксенија Лікар и Данил Вашаш

СОВИТ РЕДАКЦИЈІ: д.ф. н. Оксана Тимко Дітко (председатель), Любица Гаргай, Маријана Джуджар, Златко Гирйовати, Яким Ерделі и Вера Павлович

ЛЕКТОРЕ: Мария Вулич (руски язык), Леся Мудри (українски язык), Андрея Магоч (горватски язык)

Друкованє помага Совет за национални меншини Републики Горватскей.

На вимаганє Союзу Русинок и Українцох Републики Горватскей з Ришеньом Министерства ин-формованя Републики Горватскей од 15. януара 1992. року (УЧ. 523–92–I) „Нова думка“ уписана до евиденції явних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источно и становиско редакції лебо видавателю.

59. SJEDNICA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske održao je 10. listopada 2014. godine 59. sjednicu u zgradi Vlade Republike Hrvatske na Trgu Sv. Marka 2, u dvorani 143/1 u Zagrebu. Uz nazočnost većine članova Savjeta i zastupnika gospodin Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, otvorio je sjednicu, pozdravio prisutne i predložio dnevni red, usvajanje zapisnika s 58. sjednice:

5. Razno.

1. Prijedlog Kriterija za dodjelu financijske potpore za programe nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina, prijavljene na Javni poziv za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije koji će se sufinancirati sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske s obrazloženjem.

2. Informacija sa sastanka Programskog vijeća Hrvatske radiotelevizije održanog 18. rujna 2014. godine.

3. Zamolbe udruga i ustanova nacionalnih manjina za prenamjenom sredstva:

- Humanitarna organizacija svjetska organizacija Roma u Hrvatskoj
- Udruga žena Romkinja "Bolja budućnost"
- Kulturno društvo Bošnjaka "Preporod" Dubrovnik
- Udruga Baranjskih Roma Beli Manastir
- Demokratska zajednica Mađara Hrvatske
- Poljska kulturna udruga Mikolaj Kopernik Zagreb
- Slovensko kulturno društvo Istra Pula
- Demokratska zajednica Mađara Hrvatske

4. Zamolbe Bošnjačkih KUD-ova "Ljiljan" iz Rajevog sela i "Behar" iz Gunje za prenamjenom sredstva uslijed katastrofalnih poplava na području Vukovarsko-srijemske županije.

Predloženi dnevni red i zapisnik s 58. sjednice Savjeta za nacionalne manjine usvojen je jednoglasno.

AD 1. Predsjednik Savjeta Aleksandar Tolnauer upoznao je prisutne s činjenicom da su Kriteriji i Metodologija već prilagođeni standardima financiranja civilnog društva u Europskoj uniji. Savjet je posljednjih godina naglašavao potrebu da se ulaskom u Europsku uniju oni u potpunosti prilagode financijskoj legislativi upravo zbog specifičnosti financiranja kulturne autonomije manjina putem Savjeta.

Tekst Kriterija ne sadrži novine vezane uz pretpostavke koje udruge i ustanove trebaju ispunjavati pri zahtjevu za dodjelu financijske potpore, već se izriječno propisuju instituti koje je Savjet u praksi već provodio pri donošenju odluka o rasporedu sredstava.

Naglasak je na namjenskom trošenju sredstava, odnosno uspostavljeni su kriteriji kojima se utvrđuje kako, na koji način, kada i zašto neka od udruga može prenamijeniti dobivena sredstva iz proračuna.

Nadalje, preciznije se reguliraju opći i posebni kriteriji te kriteriji za pojedine vrste programa, odnosno programi koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora o pravima manjina i programi stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije. Predložena novina vezana uz programe stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije odnosi se na mogućnost sufinanciranja programa

edukacije i izobrazbe koji su preduvjet za ravnopravno uključivanje pojedinih nacionalnih manjina u društveni i javni život.

Metodologija praćenja ostvarivanja programa danas nije usvojena, a Tolnauer je na sjednici najavio njeno donošenje početkom iduće godine.

AD 2. Predsjednik je izvjestio prisutne članove Savjeta i Saborske zastupnike o sastanku Programskog vijeća Hrvatske radiotelevizije održanog 18. rujna 2014. godine. Na sastanku se raspravljalo o programima za informiranje pripadnika nacionalnih manjina. Tom prilikom predsjednik Savjeta posebno je upozorio na problematiku medijskog getoiziranja nacionalnih manjina. Uvažavajući preporuke Savjeta za nacionalne manjine i zatraženoj većoj ulozi Hrvatske radiotelevizije u razvijanju integrirajućeg medijskog modela, Hrvatska radiotelevizija zatražila je, zbog osiguranja termina snimanja, popis najvažnijih događaja te podatke o vremenu i mjestu održavanja istog. Događaji koji budu navedeni nisu jedini događaji koje će Hrvatska radiotelevizija pratiti, ali bitan je izbor najvažnijih događaja za manjinu koji ne smiju biti propušteni.

AD 3. Predsjednik Savjeta sve je prisutne upoznao o zamolbama za prenamjenu sredstava i da je zaprimljeno četrdesetak zamolbi, ali je desetak predložio Savjetu na razmatranje. Nakon kraće rasprave prihvaćeni su zahtjevi za prenamjenom sredstava.

AD 4. Bošnjačkim KUD-ovima "Ljiljan", iz Rajevog Sela i „Behar“, iz Gunje odobrena je prenamjena sredstva odobrenih za kulturni amaterizam za nabavku nošnji.

AD 5. Pod točkom razno nije bilo pitanja ni rasprave i sjednica je završena. Predsjednik A. Tolnauer svima se zahvalio.

Zvonko Kostelnik, prof.

REGIONALNA ŠKOLA LJUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA

U organizaciji Centara za međunarodne i sigurnosne studije Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu te u suradnji s Fakultetom političkih nauka Univerziteta u Beogradu, Savjetom za nacionalne manjine Republike Hrvatske, Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, Istarskom županijom, Gradom Pulom te općinom Medulin, od 12. do 17. rujna 2014. godine održana je osma po redu Regionalna škola ljudskih i manjinskih prava u Medulinu.

Program ljetne škole sastojao se od osam panela tijekom kojih su održana predavanja koja su tematizirala teorijska promišljanja i aktualna pitanja u sferi ljudskih i manjinskih prava, kako u povijesnom tako i u suvremenom kontekstu.

U radu škole sudjelovalo je pedesetak studenata i profesora iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Slovenije, kao i predstavnici državnih, regionalnih i lokalnih institucija Republike Hrvatske, a među njima i Savez Rusina Republike Hrvatske.

Predavači na regionalnoj školi ljudskih prava:

S lijeva na desno: mr. sc. Branko Sočanac predstavnik Ureda za nacionalne manjine Vlade RH i Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine RH

1. prof. dr. sc. Nenad Zakošek, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, *Konsolidacija demokracije i položaj nacionalnih manjina u Hrvatskoj*
2. g. Aleksandar Tolnauer, Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske, *Hrvatski model zaštite prava nacionalnih manjina*
3. mr. sc. Branko Sočanac, Ured za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske, *Politika Vlade Republike Hrvatske prema ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina*
4. prof. dr. sc. Ilija Vujačić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Beogradu, *Politika identiteta, multikulturalizam i ljudska prava*
5. prof. dr. sc. Vukašin Pavlović, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Beogradu, *Manjine i nova prava*
6. prof. dr. sc. Vlatko Cvrtila, Veleučilište VERN u Zagrebu, *Prekogranična suradnja i zaštita nacionalnih manjina*

Zajednička fotografija sudionika Regionalne škole ljudskih prava

7. prof. dr. sc. Siniša Tatalović, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, *Europski modeli zaštite prava nacionalnih manjina*
8. doc. dr. sc. Marta Zorko, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, *Rješavanje graničnih pitanja i zaštita nacionalnih manjina*
9. dr. sc. Ružica Jakešević, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, *Reguliranje etničkih odnosa na Zapadnom Balkanu – unutarnji procesi i vanjski utjecaji*
10. dr. sc. Furio Radin, Hrvatski sabor, *Zaštita ljudskih prava i prava nacionalnih manjina nakon članstva Republike Hrvatske u EU*
11. prof. dr. sc. Đorđe Pavičević, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Beogradu, *Liberalizam i zaštita nacionalnih manjina*
12. dr. sc. Muhamet Morina, Forum albanskih intelektualaca, *Etnički odnosi i zaštita manjinskih prava u Albaniji*
13. dr. sc. Miloš Šolaja, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banja Luci, *Zaštita manjinskih prava i političko predstavljanje manjina u BiH*
14. prof. dr. sc. Mitja Žagar, Fakultet za društvene znanosti Sveučilišta u Ljubljani, *Nacionalne manjine u Sloveniji: između formalnog i stvarnog*
15. prof. dr. sc. Vladimir Prebilič, Fakultet za društvene znanosti Sveučilišta u Ljubljani, *Međunarodni sukobi i zaštita ljudskih i manjinskih prava*
16. prof. dr. sc. Ljiljana Mijović, Pravni fakultet Univerziteta u Banja Luci, *Nacionalne manjine u praksi Europskog suda za ljudska prava*
17. doc. dr. sc. Mirza Smajić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, *Sigurnosni aspekti etničkih odnosa u BiH*

Pored predavanja i rasprava, sudionici škole posjetili su i Talijansku uniju u Puli.

Zvonko Kostelnik, prof.

ОДКРИВАНЕ ПАМ'ЯТНІКУ МАСОВНЕЙ КРИПТИ У ПЕТРОВЦОХ

У Петровцох, 01. октобра 2014. року, одкрити пам'ятнік места масовней крипти у Петровцох.

Тей події присуствовали дзеци подручней школи з учительками, жителс Петровцох, представителс Општини Богдановци на чолс з начальніком Юрайом Михайловичом, Антуном Тони Жагаром, висланіком Вуковарско-сримскей жупанії, потим висланіки Влади Републики Горватскей Предраг Фред Матич, горватского Собору Домагой Хайдукович и председателя Републики Горватскей Винко Ковачич, представителс бранітельох як и других здруженьох з нашого подруча.

Члени культурно-уметніцкого дружтва "Яким Гарди" з тей нагоди у народним облечиве стали споза пам'ятніка, Тияна Мазурова одрецитовала українську писню, а хлопска шпивацка група одшпивала писню "Ей не видно тот мой валал".

Пам'ятнік одкрили син погинутого бранітеля Игор Будеш зоз Свиняревцох и висланік Влади Републики Горватскей и министр бранітельох Предраг Фред Матич. Молитву отримали Петровски парох о. Владимир Седлак и висланік войного ординарият у Републики Горватскей.

Марияна Джуджар

Начальнік Општини Богдановци Юрай Михайлович на одкриваню Пам'ятніка масовней крипти у Петровцох

ОЗНАЧЕНА 23. РОЧНІЦА СТРАДАНЯ ЖИТЕЛЬОХ МИКЛОШЕВЦОХ

ПРЕШЛОСЦ НЕ ЗАБУВАМЕ, А БУДУЙМЕ БУДУЧНОСЦ

Историйни датум, 8. октобер кед Република Горватска преглашела независносц, у Миклошевцох ше означує и як дзень кед з валалу вигнати и загарештовани його жителс. Так ше и того року означело 23 роки од тей події котра при людзох виволує окреми смуток у здогадованю на тот час. У присустве числених валалчаньох и госцох у месней церкви Рождества Пресвятей Богородици отримана Служба Божа за шицких покойних котру служел о. Яким Симунович, парох миклошевски и декан сримски. После Служби Божей зоз церкви ше предлужело гу пам'ятніку у центру валала, дзе зоз минути цихосци дана чесц погинути особом, а парох Симунович отримал молитву. Предси-

Члени КУД «Яким Говля» запалели швички пред пам'ятніком

датель Месного одбору Дюра Бики привитал присутних, потим опрез пам'ятніка венци положили делегация Вуковарско-сримскей

жупанії и Општини Томповци зоз Здруженьом томповских восних ветеранох. Швички запалели члени Стожеру за охрану Вуковару,

УГДР Вуковарско-сримскей жупанії, ГСП др Анте Старчевич, УГДР Петровци, Челис и Миклошевци, як и вавалске Здружене женох, Здружене спортских риболовцох „Леняк“, КУД „Яким Говля“ и школяре Подручней школи котри виведли кратшу пригодну програму. З тей нагоди присутних привитал и начальнік Општини Томповци Томислав Паненич, котри медзи иншим гварел же не шмеме забуц улогу Отчественей войны, але треба ше пририхтовац и за наиходзаци часи и гледац можлівосци у розвою Општини и zlepшаню живота ей гражданох. Дзень здогадованя организовали Месни одбор и УГДР Миклошевци.

Ксения Лікар

ЕШЕНЬСКИ АКТИВНОСТИ ЗДРУЖЕНЯ ЖЕНОХ МИКЛОШЕВЦИ

ВЕДНО НА ХАСЕН НАШОГО ВАЛАЛУ

Красни слунечни дні з початка октобра Здруженє женох вихасновало же би витворело плани котри мало зарисовани у рамикох рочней роботи. Предсидателька Штефица Войнович поинформовала нас о участвованю на 9. Фестивалу овоцових ликерох, паленкох и маджуну котре ше 4. октобра отримало у Товарніку.

— Нашо Здруженє перши раз викладало на тим Фестивалє и можем повесц же зме крашнє привитани з боку организатора и других учашнікох. Виложели зме рижнородни ручни роботи, дацо зме и предали, а преходніки опрез вили Товарнік, дзе ше

зел Томислав Дюрдевич зоз Вишковцох, чия бундава була чежка 630 кили. Було наисце крашнє и цикаве участвовац на тим Фестивалє и на тот способ промововац и наш валал — гварела Войновичова.

У сотрудніцтве зоз Месним одбором, Здруженє организовало паломніцтво до Меджугоря, на котре пошло 50 особи. Водитель драги бул предсидатель Одбору Дюра Бики, док духовне водство мали о. Яким Симунович, парох миклошевски и декан сримски и о. Владимир Магоч, парох вуковарски. За модлєли зме о. Симуновича же би поведол як прешла

Саям у Товарніку

брег Крижевец. Там, як му и саме мено гутори, ише 1936. року поставени криж високи 8,50 метери, а з верху мож опатриц цале околїско як на дланї. Одход на Брег тирвал коло пейц годзини и по сам верх ше модлєло Кресну драгу зоз затримованьом на 14 застановкох. Вечарша Служба Божа почала на 18,00 годзин дзе зме з паломніками з цалого швета модлєли на вонкашнім олтарє церкви, познатей як Кралїца Мира. Ютрєдзєнь, всоботу, пошли зме на Брег Указаня. У драже ше модлєло пацерки на чєсц Мацери Божей и застановївало на 10 застановкох зоз модлєньом Радосних и Жалосних Таїнствох. По приходзе на место Указаня, висликовали зме ше при статуи Мацери Божей, а кажде вихасновал нагоду же би ше затримал у приватней молитви Богородици. У парохиялней церкви на 13,00 годзин була Служба Божа, потим полудзєнок и рихтанє на драгу дому, дзе зме сцигли после пол ноци — закончєл о. Симунович.

Як зме дознали од паломнікох, шицки мали лєм красни слова о тим путешествию и

жадали би повториц нашиву.

Концом мешаца, Здруженє у догварки зоз месну и Євангелистичну церкву з Вуковару пририхтало вечар духовней музики. У грекокатолицкей церкви Рождества Прєсвятей Богородици наступели школяре Подручней школи зоз рецитациями и шпиванку по руски и по горватски. Спред КУДа „Яким Говля“ Паула Поточки шпивала „Циху ноц“, а на гармоникю провадзел Иван Лікар. Зоз сушєдних Томповцох горватски духовни писні шпивал мишани хор парохии Святей Марии Магдалени. Окремну увагу присутних достал Дон Ексем, кантавтор зоз Зєдинєних Америцких Державох, котри одшпивал шейсц композициї. У рамикох турнеї „Долїна благослову“ Ексем нашивєл Люблян, Вуковар, Сримски Карловци, Домалевац (БиГ) и Миклошевци. Його писні пошвєцєни Божей любви, доброти и подоби, а инспирацию за нїх находзи у Святим Писму.

Нашива Меджугорю

Фестивал отримовал, часто ше при нас затримовали у розпатраню. Окрем вистави, було и рижни провадзаци змисти, як на приклад печене палєнки, варєнє маджуну, фолклорни наступи, спортски и дзєцински змаганя. Вшелїяк, найинтересантєйше було виберанє найчєжшєй бундави у рамикох 5. Медзинародней вистави бундавох и тиковкох. Змагал ше 21 продукователь зоз нашей жеми и Войводини, а побєд-

нашива тому, у швєце познатому святиліщу.

— З Миклошевцох зме ше рушєли 9. октобра на 23,00 годзин з молитву за шєщлїву драгу. Над раном, кєд зме ше уж приблїжовали Меджугорю, модлєло ше Радосни таїнства, а на циль зме сцигли коло 8,00 годзин. После змєсцєня у готєлу „Моника“, дзе нас привитали госцолубиви домашні, нашвидко зме ше ошвижели и рушєли на

ОТРИМАНА 5. СХАДЗКА ПРЕДСИДАТЕЛЬСТВА СОЮЗУ РУСИНОХ РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЙ

З ліва на право стоя: Агнетка Тимко, Марія Блотней, Меланія Пап, Яким Ерделі, Таня Креніцки, Агнетка Балатинац, Владо Русин, Леся Мудри, Зденко Балатинац, Дубравка Рашлянин, Вера Павлович, Мирослав Дітко, Лела Дітко, Желько Костелник, Любица Гаргай, Паулина Дітко, Йоаким Вашаш, Желько Лікар, Яким Пушкаш, Оксана Тимко- Дітко, Зденко Бурчак, Йовген Мудри, Никола Пап, Ярослав Блотней и Звонко Костелник

Од 26. по 28. септембер у просторийох Горватского Червеного Крижу Осиск у Ораховици, у едукацииним центру Меркур и у організації Союзу Русинох Републики Горватскей отримана порядова 5. схадзка Председательства и єй одбору за школство и Совиту Новей думки. Окреме були поволани и председателе наших Општинских и городских Радох зоз Петровцох, Миклошевцох, Вуковару, тиж так и председател ради Вуковарско-сримскей жупанії и представителе Осецко-бараньскей жупанії и представитель Рускей националней меншини городу Загребу.

Поднесени звит о шейсцмешачней роботі Союзу и полрочни финансови звит котри члени председательства єдногласно прилапели. Председателе поднесли звити о роботі своїх дружтвох и оцєнели же шицки оправда-

ли финансови план. Шицки порядне робя у рамикох своїх секцийох и порядне отримую проби фолклору, хору, драми, шпиви и тамбурових оркестрох.

Подасдни ансамбли од початку рока зазначели и понад дваец наступи у жеми и иножемстве.

Председателька Союзу, Дубравка Рашлянин, упознала членох Председательства и о критериюмох за витворйоване програмох за 2015. рок, же би написали цо лепши програми у своїх реалних можлівосцох.

Нагласела же и методологія провадзєня и остварйованя програмох барз значна, бо ше на основи звиту за прешли рок достава пенєж за идуци рок. Предложени и план роботи Союзу за наступни рок, котри би ше требало доробиц и предложит председательству на прила-

пйованє на наступней схадзке. Розправяло ше о хаснованю застави рускей националней меншини на наших манифестацийох. Нови програми у Загребу за манифестацию вокалних солистох и у Винковцох за участвованє младих литератох.

Совет Новей думки дал предклад роботи до конца того рока и то по першей точки розправяло ше о вирабяню Союзowego веббоку и фейсбуку и шицко цо би требало положит на тоті боки. Надалєй, розправяло ше о друкваню числох Новей думки и Венчика. Предклад же би ше за идуци рок видала и кнїжка наших єдлох.

Одбор за школство поробел на материялох за скрипти за початну и напредну групу школярох, хтори ше будзе хасновац на лєтніх школох. У рамикох скриптох треба би буц методски вежби з

граматики, тексти зоз литератури, историї, культури, тексти писньох и облєчиво нашого народу. Школа би ше пошвецела 75рочниці народзєня Василя Мудрого. Потребне ангажовац фахови особи за преподаванє о историї и культури, а так исто фахову особу за физичне вихованє.

Координация рускей националней меншини розправяла о Статути котри би требало доробиц и дац го на прилапйованє. Остало ище розпатриц Стратегию Руснацох, та би ше по конец того рока требало поробиц на тим. Предклад Координації же би ше и Дружтво Руснак приключел до Союзу. Потребне обовязкове хаснованє наших урядових символох котри прилапени з боку власцох РГ у жеми, а так и у иножемстве.

Звонко Костелник, проф.

ОТРИМАНА СХАЗДКА СОВИТУ НОВЕЙ ДУМКИ

Од 26. по 28. септембер того року у Ораховици, у едукаційним центру Меркур Осєцког Червеног крижа, отримана схаздка Совиту Новей думки на хторей участвовали председателька Совиту НД др Оксана Тимко Дітко, член Совиту Любица Гаргай, Яким Ерделі як совитнік, понеже и Координация руских радох мала свою схаздку, и главна и одвичательна редакторка Союзових виданьох Вера Павлович, а члени Совиту Маріяна Джуджар и Златко Гирйовати не були пре оправдани причини.

На дньовим шоре бул звіт о потерашней роботі, предклад змісту нового Союзового веббоку и рижне.

Главна и одвичательна редакторка винесла потерашні результати у видавательстве Союзу Русинох РГ. Шицки зарисовани програми порядне чечу, так же по септембер того року друкавани три числа Новей думки, два числа Венчику, а кніжки поезії за хтори зме додали одобрені средства з боку Совиту

за национални меншини РГ у закончующей фази за друкованє. Порадзени и дасдни прилоги за наш літопис Думки з Дунаю, та ше остава намагац шицки програми на час закончиц по конц чечуцого рока. Тиж так уж сцигли и дасдни прияви за видавательство за наступни рок.

Цо ше дотика змісту нового, векшого и модернізованого веббоку нашого Союзу, члени Совиту дали шлідуюци предклад:

Зміст Союзового webu

Початни бок — Найновши вистки
Алатна пантліка — 1. О нас (О Союзу од сновая по нешка), 2. Дружтва (од снованя по нешка за кажде Дружтво, контакти, fb и web Дружтва котре матоти податки), 3. Информованє (Нова думка, Венчик — архива и нови числа, Думки з Дунаю — архива, кніжки — насловни бок, рецензия, зміст и цена кніжки), 4. Галерия (музей, Дружтва, манифестациі, Летни школи, знімки зоз you tuba), 5. Союзова библиотека

Отверанє службового fb Союзу
Службови fbбок и веббок мал би штирох администраторох, то би були — главни и одвичательни редактор, тайомнік Союзу РГР, председатель Союзу РГР, председадатель Совиту НД.

Под точку рижне розпатрена потешня динамика виходзєня наших часописох и анализа тиражу Венчика и Новей думки, заключене же потерашні средства лєдво достаточни за покриванє материялних трошкох наших виданьох.

У наступним року у НД ушориме єдну нову рубрику под назву
Прекдлади — ушорце свой дом и рецепти

За наступни рок як видавательни проєкт предкладаме пририхтованє Новей рускей кухарки у коавторстве Любки Гаргай и Окаسانی Тимко Дітко. Поволуєме шицких наших читательох же би дали доприношенє у рецептох за стари руски єдла у творєню нашей националней кухарки.

Вера Павлович

У ЗАГРЕБЕ ШВЕТОЧНО ОЗНАЧЕНИ 23. ДЗЕНЬ НЕЗАВИСНОСЦИ УКРАЇНИ

У організації амбасаді України у РГ у Загребі, а з нагоди 23. рочніци Дня независносци України, Александр Левченко и пані Инга Левченко 06. октобра організовали шветочни прием у кристалней дворани готелу "Westin" у Загребі, на котрим участвовала и делегация Союзу Русинох Републики Горватскей. Опрєз Союзу Русинох РГ на шветочним премю участвовали председателька Союзу Дубравка Рашлянин, аниматор култури и в.д. тайомнік Звонко Костелник, председатель КУД «Яким Гарди» з Петровцпox Желько Костелник, председателька КД Русинох зоз Винковцох Мелания Пап, а тиж так и представитель рускей националней меншини городу Загребу Иринея Мудри.

На присму участвовали и визначни госци зоз Гор-

ватскей и то: председатель Горватского собору Йосип Леко и його замініковє Ненад Стазич и Желько Райнер, а у мено председателя Републики бул його висланік предстойнік уряду Вито Туршич, совитнік председателя Влади РГ за вонкашні діла Невен Пелицарич. Окрем ніх участвовала и пані Миряна Младинео — совитніца председателя РГ за європски діялносци и медзинародни організації, помічницї министерки вонкашніх и європских ділох РГ Дубравка Плеич — Маркович и Андреа Мателко — Згомбич.

После виводзєня Гимнох України и Горватскей амбасадор України Александр Левченко обрацел ше гушицким присутним и виражел подзєковносц руководству и народу Горватскей на солідарносци и потримовки України у єй борби процив

У делегациі Союзу Русинох РГ були председателька Союзу Дубравка Рашлянин, друга с правого боку и предидатель КД «Рушняк» Владимир Провчи, треци з правого боку

русийскей агресії. Означованє Дня независносци України нащивели визначни госци и зоз других министерствох и ресорох Републики Горватскей, а тиж так и представительє жупанийох, општинох, представительє ме-

дийох, вирского живота представительє школства и култури.

На присму у културней програмі наступели и уметніки зоз Риски и Загребу.

Звонко Костелнок, проф.

ДНІ ОПЕРИ И ОПЕРНИХ АРИЙОХ У РИЄКИ

Ипопри рецесийних обставинах и чежких фінансійних умови, культурна манифестация Дні опери и оперних арийох, у організації КД "Рушняк", отримана з малу фінансійну потримовку Приморско-горанскей жупанії.

Проект тей манифестациі драги, а мали зме бриги и зоз местом отримованя котре нам додзелене лєм тидзень пред отримованьом манифестациі. Оперни ансамбл зоз Словацкей не могол наступити и манифестация отримана з нагоди визначованя независности України и 10-рочніц снованя КД "Рушняк" ПГЖ. Оперни концерт отримани у концертней сали галерії Palazzo Modeloo, хтора збудована у барокоом стилу и позната є по велькей акустичности як и по змесценю публіки у амфітеатралней формі.

Манифестация почала всоботу, 13. септембра на 19 годзин. Председатель КД "Рушняк" ПГЖ зоз привитним словом привитал числену публику и представел оперного шпивака, баса мр сц. Славка Секулича, хторого на клавиру провадзела Наталия Марич, а вона тиж так виведла и вецей клавирни інтерпретациі у паузи шпиваня. Славко Секулич народзени 1971. року у Риски, а походзеньом є Серб з Войоводини. Диполомовал на конзерваториуме у Трсту и високей школи Ино Миркович у Опатії, магістровал шпиванє у Ервану у Армєнії. Солистичну карьеру започал у словенским народним гледалищу у Любляни, вєц у Театру Верди у Трсту, а тераз є заняті у Горватским народним театру Иван пл. Зайц у Риски. Як басист наступал у числених жємох ЕУ и ширше.

Оперни шпивач мр сц. Славко Секулич и пиянистка Наталия Марич

З тей нагоди за свой солистични концерт вибрал репертоар Лисинского, Ивана пл. Зайца, Бородина, Пучиния, Прокофєва, Росиния, Дионизетия и других. Ридки дар свойого глібокого басового гласу подзелєл зоз числену публику хтора мала чєсц

уживає у єдним зоз ридкох соло концертох. По законченю концерта публика мала нагоду у другей сали опатриц подобову виставу Русинох и Українцох у організації КД "Рушняк" ПГЖ.

Владимир Провчи

КД "РУШНЯК" НАСТУПЕЛО НА ЕТНО СМОТРИ У РИЄКИ

Етно смотра нациналних меншинох Городу Риски отруимує ше раз рочне, остатнього викенду у септембру мешацу и на ней шицки Дружтва указую свою роботу медзи двома манифестациями.

Того року 19. Етно смотра пре рижни причини отримана 5. октобра под назву "Богатство жиц у засєднїцтве". Потєраз тота смотра мала високи уровень и на початку поднєшени звит о потерашней роботі и фінансованє з боку ЕУ. У терашніх хвилькох кєд ше Риска кандидує за предстолніцу культури у Европи, тота смотра ма значне место.

Єднодньове представянє культурного меншинского творительства у Риски отримане у культурним доме на Сушаку

З лїва на право: Вєра Провчи, Владимир Провчи и Мирта Блажевич

хтори ма вєлку бину и 700 места за патрачох. Пририхтованє почало ище у юлію. Сама програма започала на 10 годзин у КУД Босна зоз

шаховским турниром на котрим перше место завжала Матка Словакох з Риски. На 18 годзин у атрию представена кнїжка "Богатство риж-

народности през традиційни єдла" хтору організовал Словенски дом Базовица зоз Риски. На 19,30 наступели Дружтва зоз своєю програму, коло 200 учашнікох. КД "Рушняк" наступел зоз народними пєснями "Кєд я пойдзем маршироваєц" у виводзєню Владимира Провчийового, "Чия то заградка неорана" у виводзєню Мирти Блажевич и "Бундавара" хтору одшпивал дует Владимир и Вєра Провчи.

По законченю програми учашніки мали окрипу у галерії Кортил дзе и наявена 20та, ювєлейна Етно смотра у Риски котра ше ма збуц наступного 2015. року и на хтору ше уж дзєчне рихтаме.

Владимир Провчи

ПОДОБОВИ ВИРАЗ РУСНАЦОХ И УКРАЇНЦОХ ПРИМОРСКО-ГОРАНСКОЙ ЖУПАНИЇ

Подобова активносц Дружтва Рушняк прицагує не лєм увагу у całej жупанії, алє и ширше. Уж саме зявенє числених подобових уметнікох и малярох указує же ше тота файта культурней уметніцкей діялносци у нашим штредку пестує и розвива.

Дружтво «Рушняк» потераз zorganizовало числених вистави подобових роботох у атрактивних галерийох у самим центру Риски. На першим месце то галерия Palazzo Modello у барокней часци места и вона ма значенє медзи иншим и по тим, же є отворена през цали дзень и през ню преїду числени нащивителє. Тоту галерию трима заєдніца Италианох.

Друге место дзе зме викладали то Матка пензонерох ПГЖ у хторей облапени пензионере цалого Кварнеру, островох и Горского котару, а числі коло 19 тисячи членох. У просторийох Матки тримаю ше схадзки, преподаваня и друге, та досц чежко достац место за викладанє.

Треце место то просториї Културно-просвитного дружтва Босна у Велькей улїчки, у котрей велька преходносц людзох. И ту поставена наша вистава, а сам податок же

слово о жупанийскей вистави зоз роботами значних малярох значи же на отвераню було вельке число людзох. Викладали зме и експонати малярох з України, Словацкей, Австриї, Сербії – Войводини и Горватскей. Малюнки зоз Мадярскей очкодовани, та их треба реставровац. Виложени малюнки зробени у рижних технікох од рисунку преїг пастелу, акварелу, акрилу, олєю, батіку. Теми були рижнородни, а дасдни и перши раз вилужени. Виложени малюнки наставали од 1952. року по нєшка и шицки су подписани и урамени.

Перша вистава отворена 11. септембра того року у Матки пензионерох. З тей нагоди на отвераню вистави Дружтво «Рушняк» ПГЖ порихтало и културну програму. Тота вистава тирвала по 14. октобер.

Друга вистава отворена шлідууючого дня, 12. септембра у КПД Босна, а треца 13. септембра у галерії Palazzo Modello.

Отвераня виставох нащивели велї визначни особи дружтвеного и културного живота Риски и ширше. Вистави були отворени през цали септембер и початок октобра.

Манифєстация представяня

Черанє дарункох

подобовой активносци Руснацох и Українцох успишно отримана зоз финансиїну потримовку Совету за национални меншини РГ, Влади

РГ и Приморскогоранскей жупанії.

Владимир Провчи

Публика

Малярска робота Владимира Провчия - Портрет красавици

»КЕД ГОЛУБИЦА ЛЕЦЕЛА«

Члени Дружтва «Руснак»

Културна манифестация «Кед голубица лецела» у организацији здружєня «Руснак» Дружтва Руснацох у Републики Горватскей отримана два днї.

КУЛТУРНА ПРОГРАМА »КЕД ГОЛУБИЦА ЛЕЦЕЛА«

Пияток, 19. септембра 2014. року у Петровцох започала штварта по шоре Културна манифестация «Кед голубица лецела». На истей означена 100. рочница школи у Пет-

ровцох, а у церкви Покрова Пресвятей Богородици отримана Службу Божа з панахиду за покойнима учителями и школярами хтору служел петровски парох о. Владимир Седлак.

По интонованю гимни Републики Горватскей, Шветочней пїснї Руснацох у Горватскей, та гимни Шветового конгресу РРЛ, пїсню манифестацији а-капела одшпивала шпивацка група Дружтва Руснак «Голубици». Културну програму з исту назву, отво-

рел соборски заступник за национални меншини Републики Горватскей пан Велько Кайтази, а цали сход привитал и председатель Шветового конгресу Русинох/Руснацох Лемкох пан Дюра Папуга.

У першей часци културней програми наступели жридлово шпивацки групи з КУД-ох з Осиску, Вуковару, Миклошевцох и Петровцох. У другей часци, спред Форуму Руснацох младежи, з пїсню и поезию представели ше

нашо млади талани з Горватскей и Сербиї. Пїсню «Мойому валалу», поетеси Любки Сеґеди-Фалц, за котру мелодию написал Мирослав Костелник, одшпивала солисткия Ивона Гнатко у провадзєню композитора. Игор Горняк, студент русинистики з Коцура, пречитал нам свою пїсню «Грайце м гудаци, грайце». У провадзєню брата Бориса на клавиатури, позната солисткия Ана Бучко одшпивала венчик руских/русинских пїсньох. На концу програми Мийо Шайтош, председатель Дружтва «Руснак», подзековал шицким на нациви.

Сход звелїчали член Совиту за национални меншини РГ Звонко Костелник, заменїк началника Општини Богдановци Ярослав Медєши, председатель Мєсного одбору Петровци Томислав Рац, петровски парох мр. сц Владимир Седлак, член Шветовой ради РРЛ зоз Словацкей Владимир Противняк, конгресни делегацији зоз Сербиї и Словацкей, етнограф русинистики Ян Чижмар зоз Свиднїку, председателе и представителе руских радох зоз Петровцох, Вуковару, Осиску и Заґребу, як и председателе рижних петровских здружєньох.

Хлопски ансамбл КУД Русинох зоз Осиску

КУД «Яким Говля», Миклошевци

Мишани хор КУД Русинох Осиек

Дует КУД «Осиф Костелник» Вуковар

Вечера и дружене предлу-
жене у сали «Соколана» з
котрей руски шпиванки, у
провадзеном зружених оркес-
трох, дуго одгуковали.

КОНГРЕСНИ ЗАШЕДАЊА У СТАРИХ ЯНКОВЦОХ

Всуботу, 20. септембра 2014.
року у Старих Янковцох, по
предвидзеним дньовим шоре
отримани зашеданя Швето-
вей ради РРЛ и Конгресней
комисиї за информоване и

видавательства.

На 6. зашеданю Шветовей
ради РРЛ були присутни ей
члени: Дюра Папу҃а (Сербия),
Владимир Противняк (Сло-
вацка), Георгий Фирцак (Ру-
муния), Никола Бобинец (Ук-
раїна), Штефан Лявинец (Ма-
дьярска), Олександр Мош-
кола (Ческа) и Мийо Шайтош
(Горватска). Шветова рада
РРЛ у подполносци потри-
мала вияву национално-кул-
турних здруженьох на По-
дкарпат'ю у України, з ци-

льом очуваня територіялней
цалосци України.

На Конгресней комисиї при-
суствовали представники зоз
шейсцох жемох. Ян Чижмар,
етнограф русинистики зоз
Свидніку, представел проєкт
»Коляди Русинох/Русна-
цох/Лемкох котри при концу,
а кнїжка будзе друкована
ище того року.

Културна манифестация »Кед
голубица лщела« отримана
под покровительством Со-
виту за национални меншини

Републики Горватскей. Со-
покровителе ей були собор-
ски заступник за национални
меншини Републики Горват-
скей Велько Кайтази, Оп-
штини Богдановци и Стари
Янковци, Рада рускей нацио-
налней меншини городу
Вуковару и представник рускей
националней меншини горо-
ду Загребу.

мр Илона Грецешин

МЕМОРИЈАЛНИ ТУРНИР У СТОЛНИМ ТЕНИСУ «ВЛАДИМИР ТИМКО»

У организациї КУД-а Руснацох Осиек,
11. октобра 2014. року отримани Ме-
моріялни турнир у столним тенису
»Владимир Тимко«. Турнир интерного ха-
рактеру, як здогадоване на покойного члена
и снователя Дружтва, Владимира Тимка, кот-
ри несподзивано умар 2008. року. Бавели
осем бавяче: Златко Гаргай, Мирослав Муд-
ри, Мирослав Дїтко, Иван Будимчич, Игор
Кушета, Саня Кушета, Гелена Тимко (дзивка
покойного Владимира) и Агнетка Балатинац.
Перше место освоел Златко Гаргай, други
бул Мирослав Дїтко, а треци Игор Кушета.
Дружтво побидником пририхтало скромни
награди котри уручела Славица Тимко, гд-
вица покойного Владимира. На Турниру
була присутна и младша дзивка покойного
Владимира, Татияна.

Агнетка Балатинац
Фото: А.Балатинац

Нащивителе и бавяче

ПРЕСЛАВЕНИ КИРБАЙ У ПЕТРОВЦОХ

Першей недзелі октобра мешаца у грекокатолицкей церкви Покрова Пресвятей Богородици у Петровцох преславене храмове швето Кирбай. Служба Божа почала на 11.00 годзин, служел ю о. Яким Симунович, парох миклошевски, а сослужовали о. Владимир Магоч, парох вуковарски хтори и споведал, о. Михайло Режак, парох шидянски, о. Владислав Рац, парох коцурски, о. Дарко Рац, парох бачински и о. Владимир Седлак, парох петровски. Апостол читала часна шестра Неократя, Євангелию читал и на-

Часц святей Служби Божей на кирбаю у Петровцох

казовал о. Яким Симунович, а шпиване предводзели петровски жени. На концу Служби Божей бул обход коло церкви, три раз. У трецим обходу пречитани штири Євангелиї на штири боки швета, потим благословени два нови крижи хтори ше положи на кров понад олтар, та одшпиване многолітствис. По законченей Служби Божей домашні и родзина порозиходзели ше по обисцох на полудзенок и дружене. Ані того року дзеци не були розчаровани, бо було надосц "кирбаяшох".

Любица Гаргай

ВУКОВАРЧАНЕ ТОРЖЕСТВЕНО ПРЕСЛАВЕЛИ КИРБАЙ

Внедзелю, 26. октобра того року грекокатолицки вирніки и члени парохіи Христа Царя у Вуковаре ведно зоз своїма госцами торжественно преславели свой Кирбай. Внедзелю ше зишли два вельки християнски швета, швето Митра и швето Христа Царя хторе, спрам словох паноца Владимира Мудрого зоз Винковцох, хтори наказовал на вуковарскей Служби Божей, установел папа Пий XI 1925. року, же би ше медзи иншим наглашела твардейша вяза медзи Христову церкву хтора од вирних гледа цалком иншаки вредносци од тих хтори у тедишнім подзеленю швета и зявйованю тоталитарних режимох. Исус ше нігда не преглашел за жемового израелского цара, бо вон не цар того швета. Його

Шветочна процесия коло церкви на вуковарским Кирбаю

церпенє и шмерц верховни доказ церпезлівого и ненасилного Бога чийо царство сноване на любви и церпеню.

Святу Службу Божу служели и парох вуковарски паноец Владимир Магоч, паноец Дарко Рац зоз Бачинцох, паноец Михайло Режак зоз Шиду, паноец Владимир Еделински зоз Беркасова, паноец Владимир Седлак зоз Петровцох и декан сримски паноец Йоаким Симунович зоз Миклошевцох. Служба Божа закончена зоз шветочну процесию котра три раз обишла коло вуковарскей церкви Христа Царя, зоз читаньом Євангелиї на штирох боках швета и шветочну писню «На многая літа».

Чкода лєм же окрема невеликого числа наших парохиянох не було ані вельо госцох з боку хтори би Вуковарчаньом звекшали преславу Кирбаю.

Вера Павлович

ШВЕТО ХРИСТА ЦАРЯ ПРЕСЛАВЕНЕ У ОСИЄКУ

УОсиєку, внедзелю 26. октобра, у церкви Христа Царя, преславени Кирбай. Шветочну Службу Божу служел о. Любомир Стурко, домашні парох, а сослужовали двома римокатолицки паноцове: Алойз Ковачек котри донєдавна бул воєни капелан, а тераз є на служби пароха парохіи св. Чирила и Метода у Осиєку, як и єзуит патер Мате Божинович. Апостол шпивала с. Адриана, а наказовал о. Алойз Ковачек. Службу Божу з прекрасним шпиваньом звелічали шестри Василянки, у рамикох чийого манастира ше находзи капличка Христа Царя.

Понеже ше того року швето Христа Царя преклопело зоз шветом св. Ди-

Патер М. Божинович, о. Любомир Стурко и о. Алойз Ковачек

митрия кед Кирбай у Пишкуревоцох, грекокатолицки паноцове з гевтого по-

друча пошли до Пишкуревоцох, та з тей нагоди було меней паноцох як звичайно, але було вельо вецей вирних як скорейших рокох.

За невелику грекокатолицку заснїцу у Осиєку, то окремна радосц, бо на тот способ людзе упознаваю нашу грекокатолицку виру и наш обряд, а то значне праве прето же ше так указує праве богатство католицкей вири. Як раз єден папа гуторел: римокатолицка и грекокатолицка церква як плюца, ведно легко дихаю, а єдно без другого чежко.

А.Балатинац

Фото: А.Балатинац

МИСИЙНА ДІЯЛНОСЦ ЦЕРКВИ

За нами Мисийна недзеля. То дзень кед на окреми способ цала Церква — шицки вирни розважую о жридловей мисийней задачи заєдніці Христових ученікох у своєї цалосци и у ей каждой часточки — парохиялней заєдніці.

А як шицко почало? Ище скорей 88 роки, точнейше 1926. року. У тедишніх историйних обставинох кед ше слика швета мейняла з рока на рок и кед помали уж почали препадовац колониялни сили, свідомосц же людзе жию и на других континентох не лем у Медитеранским басену и Америки, почала побудзовац интересоване за їх живот и обставини у котрих вони жию. Понеже порихтаносц старих таторох (европских колониялних силох), ані новонаставаючих самостойних системох не була социялно унапрямена гу розвиваню писменосци, школованя, злєпшованя здравствених можлівосцох, але ище вше лем вирабяня ресурсох од хторих хасен не мали велі, лем поєдинци, папа Пио XI постановел шветови мисийни дзень (*Giornata missionaria mondiale*), же би ше на окреми способ голем раз до рока по развитих жемох швета зберало за помоц у худобних жемох, у першим шоре през будоване школох, шпитальох и других виталних потребних проєктох, починаючи праве там дзе уж исновали, або дзе ше сновали нови християнски заєдніци. Тото шицко мало ше

одбувац на способ же би по парохиялних заєдніцох позберани средства медзи мисийну недзелю и недзелю Христа Царя були прешлїдзени по конец рока перше владичеством, а з нїх далей до централних постановеньох у Риме, а вец спрам можлівосци и потреби розподзелени по истим шоре преїг владичествох у трецим швецце за проєкти котри водзели монахи, монахинї, паноцове, але и вредни людзе (учителе, дохторе, майстрове, правніки) котри зоз своїм обецаньом и приманьом мисийного хреста превжали волонтирац и роздавац своєю знане и можлівосци за злєпшане животних условийох людзох у тих крайох. Же би на тот способ указуюци прикладом нашлїдованя Исусовой заповіди служеня, служащи другим ширели слово Євангелїї. Идея за котру папа ишол кед постановял таки способ помаганя була будзене солидарносци медзи християнами за своїх братох и шестри по прикладу самого Христа, одрекане за другого, але и обкеровац же би позберани средства закончили у погришних кишенкох.

Недзеля Христа Царя, котра шлїдзела по мисийней недзелі, требала по свідомїц же там дзе милосердиє (*caritas*) присутне, и Христос там царствує. Указац же сила любови и солидарносци може буц моцнейша од гоч хторей другей сили того швета. Треба знац же у гевтих рокох не були

розробени силни гуманитарни акції и асоцияції як нешка. Вельо раз Церква була вишмеяна же те раз, кед папска держава страцена зоз зєдиненьом италиянских помесних державох, сце запановац шветом. Не прешло ані сто роки од постановеня мисийней недзелі и уж ше указовало же отадз дзе ше зоз шмихом на тоту каритативну постанову патрело, нови шветови порядок нешка по каждую цену сце контроловац каждую хвильку чловекового живота од народзєня по шмерц.

Треба припознац, правда иста, вецей раз було визначене од папох, та кед ше порядно ходзи в недзелю и на швето на Службу Божу, и од веліх парохох, же зме як Церква у исторїї барз часто през погришну слику патрели своєю християнство. Забували зме на Исусово приклади и вельо укладали на свою християнскую чесносц пред другима, другому ше доказуюци, а не зоз нїм стретаючи. Конечно и нешка мож чуц: „Не идзем до церкви бо ю виполнєли новонавращени и гришніки“. То праве тото цо з мисийну недзелю папа Пио XI пробовал пременїц. Сцел гордосц християнства навращиц на служене по прикладу Христа Исуса у понїзносци. Лем з ясным порученьом нашого прикладу у цо автентичнейшим шведоченьом швету у наших шерцох на место нашей гордосци и пихи запанує Христос и будземе

шветлосц швета и соль жеми. То у першим шоре мисия, т.є. задача самей Церкви. Зато ані не чудує же ше и други церкви намагаю одкриц тоту мисийну діялносц, о котрей уж остатні 20 роки не бешедуєме лем у напярме так воланих трецих жемох, але и о нашим власним сушедстве.

Указує ше нажаль часто же тота доброта як одвит достава зло. Зло котре ше вше мерви лукаво поза хрибта и подписує себе заслуги пре власну промоцию, вец виволує чувство подценєносци у очох потребующих, а потим у нїх и одбойносц и мержню. Не треба исц так далеко, досц опатриц краї дзе християне през 2000 роки щешлївше и меней щешлїво жили, а тегаз подполно и то у чишле од даскельо стотки тисячи нараз щезли. Єдина їх вина була же су людзе котри з любову шведочели свою виру другим людзом коло себе. Инше у своїм худобстве не мали за дац, а тото цо широ давали коштало их глави, лем прето бо ше за їх хрибтом як синоним за християнство зявели воєни сили, котри би сцели панство над цалим шветом, цо зоз Христом, як у дальшей так и блїзшей прешлосци нажаль нічого не мало, лем з даєдними котри символи християнства хасновали, а и нешка хасную як покривку за своєю прикрите зло.

о. Владимир Седлак

БАСНИ ЗА МЛАДЕЖ И ОДРОСНУТИХ

ЛІШКА И МАЙМУН

З едней нагоди бешедовали лішка и маймун о своїх коренях, односно о своїм походженю.

— Ми, лішки, припадаме до фамелиї лсвох! Правда, дакус зме менши од лсвох, але прето зме вельо шмелши и мудрейши! — хвалела ше лішка.

— Маймуни и людзе двома браца истей мацери! Правда, человек ше дакус лепше знашол у живоце, але прето ми храбрэйши од человека, барз любиме шлебоду и не боїме ше жиц анї у найвекшим и найгустейшим лесе! — похвалел ше маймун.

У тот час зачул ше ловарски рог и

гавканє ловарских псох, а за „шмелім“ и „храбрим“ маймуном и лішку „лем ше скурело“, односно за кажди случай посцекали глібше до леса!

ПОУКА: Хвала ніч не кошта и прето анї не барз вредзи.

Яким Пушкаш

НА КОНЦУ ВАЛАЛА

Хлеб наш насущни дай нам Боже нешка бо по кантох шмеца людзе хлеб збераю, пред меґа тарговинами лебо пред церкву пенєж жобраю, а вше частейше людзе зоз схилєну главу коло нїх преходза бо анї сами пенєж у кишенки не маю.

На другим боку яхти, ферарии и ламборджинии, очи, аж и вноци, за слунковима окулярами скрити, совисц чи ненависц...

Дай нам Боже сцерпеня, Од’жень од нас ненависц.

По драги праведнікох крачац витирвало велі не жадаю... лебо не знаю...

А ти оец, по якєй драги ти крачал док ши живот за нас будовал? Чи и твойо очи слунково окуляри скривали, та ми нешка без бриґоґ жиєме, лебо ши крачал по черньовой драги, та прето и ми нешка гордо крачац можеме?

На окраїску валала, тополя шицко записала. Дай нам Боже спознац моц тополі, Дай нам Боже розлучич добре од злого.

У сторочних жилюх старей пані прецекли велі роки, и гладни и сити, и боляци и радосни. Витри ей конари ламали, гранати ю калічели даскельо войни прежила, але ю не знічтожели.

У малим валале, дзе ше приселели, Руснаци ю себе

на концу валала, за потїху посадзели, а вец опрез ней Криж положели. Ту ше жени модліц приходзели, квеце приношели, ту хлопи калап з глави знімали док коло Крижа на польо одходзели, Слава Оцу и Сину и Духу Святому, так ше жегнали, ту дзеци з бициґлу прибегнуц знали и од Исуса пайташох за бавенє модлєли.

Тополя виросла, конари розширела, хладок над Крижом, за злагоду тим цо модля, створела.

Ґенерації преходзели, коні з тракторами заменєли, место калапох хлопи гологлави ходзели.

Коло Крижа з полну швидкосцу преходзели, калап не мали та го не знімали, а жегнац ше позабували. Жени вше ридше квеце приношели, дзеци место бициґлох, моторки и скейтборди гонєли, а за приятельох у бависку модліц не мушєли бо им фейсбук теліх приятельох принєсол же анї провадзиц шицких не старчєли.

Тополя конари свойо и далєй розвивала, прешлосц Руснацом чувала, у шушоту лісца будучносц за Руснацох гойсала и чекала, чекала, свойіх Руснацох очувац жадала.

STOGODIŠNJA TOPOLA

Kruh naš svagdašnji daj nam Bože danas jer u kantama smeća ljudi kruh skupljaju, ispred mega trgovina ili pred crkvom prošnjački ponizno ruku za novac pružaju a sve češće drugi krajnjih pognutih glava prolaze jer ni sami novaca nemaju.

Na drugoj strani jahte, ferariji i lamborginiji, oči, čak i noću sunčanim naočalima sakrivene, savjest ili netrpeljivost...

Daj nam Bože strpljenja, otjeraj od nas netrpeljivost.

Putem pravедnika koračati ustrajno, mnogi ne žele... ili ne znaju...

A ti tata kakvim putem si ti koračao dok si život za nas gradio? Jesu li i tvoje oči sunčane naočale skrivale pa mi danas bezbrižno živimo, ili si trnovim putem kročio pa zato i mi danas čistog obraza kroz život prolazimo?

Na kraju sela topola je sve zapisala. Daj nam Bože spoznati snagu topole, daj nam Bože razlučiti dobro od zloga.

U stogodišnjim žilama stare dame protekle su mnoge godine, i gladne i site, i žalosne i radosne. Vjetrovi su joj grane lomili, granate su je ranjavale nekoliko ratova je doživjela ali kao feniks ptica uvijek je oživjela.

U malom mjestu, gdje su se doselili,

Rusini su je sebi za utjehu zasadili, a onda su ispred nje križ izgradili.

Tu su se žene moliti dolazile, cvijeće donosile. Tu su muškarci šušir s glave skidali dok su pored križa, na zaprežnim kolima u njive odlazili, u Ime Oca i Sina i Duha Svetoga tako bi se križali. Tu su djeca biciklom dojuriti znala za prijatelje u igri Isusa su molila.

Topola je stasala grane raširila, zaklon od sunca kod križa za ugodu moliteljima je stvorila.

Generacije su prolazile, traktori su konje zamjenili, umjesto šušira, muškarci su gologlavi na njivu odlazili.

Pored križa bi projurili, kape nisu imali pa ih nisu skidali a prekriziti bi se zaboravili. Žene su sve rjeđe cvijeće donosile, djeca su bicikle skejtovima i motorima zamjenili a za prijatelje u igri nisu više molili jer su ih napretek na fejsbuku stvorili.

Topola je i dalje, grane svoje razvijala, prošlost je Rusinima čuvala, u šuštanju lišća budućnost je Rusinima njihala i čekala, čekala, svoje Rusine sačuvati je nastojala.

ОТРИМАНИ 7. ВУКОВАРСКИ ЕТНО САЈАМ

Заєдніцка фотографія на памятку

У Вуковаре 27. и 28. септембра отримани традиційни 7. Вуковарски етно саям у центру города. Тоту привредно-культурну манифестацию у городу на Дунаю отворел заменік городоначалніка Маріян Павличек. Організаторе манифестації були Туристична заєдніца городу Вуковару и Город Вуковар. Своје продукти мали виложени продукувателе зоз Вуковарско-сримскей и Осєцко-бараньскей жупаниї. Тиж так могло ше видзиц рижни традиційни и уметніцки ремеселніцки діла, ручни роботи, антиквитети... Організаторе ше остарали, же би ше ту одбула и богата культурно-уметніцка програма у хторей наступели городски друштва: ГКМД "Дунай", КУД "Осиф Костелник", КУД "Коло", КУД "Злога", КУД "Иван Франко", Здружене

Часц танцу на главней вуковарскей плоци

Мадярох и Здружене "Била голубица". КУД "Осиф Костелник" наступело зоз трома шпиванками и двома танцами. Дзивоцка танєчна секция у составе Леона Бурчак, Лора До-

рогхази, Марія Русин, Елена Колчицки, Оливера Югас, Теодора Сич и Мина Димич одтанцовала "Увиванєц" и "Сокалски". Шпивачки Марія Русин и Едина Бурчак одшивали шпиванки "Панонска

ровніно", "Преквитай, преквитай" и "Червени чижмочки". Тиж наступели и гудаци: Ренато Миклош, Матей Бурчак, та Денис и Витомир Гарди.

Любица Гаргай

ОТРИМАНА 5. ШВЕТОЧНА АКАДЕМИЈА З НАГОДИ ДНЯ РУСНАЦОХ РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЈ

Председатель Координації руских радох у РГ Яким Ерделі треци з ліва

У першим плану рецитаторе Томислав Рац и Владимир Дудаш

У организацији Координацији рускей националней меншини Републики Горватскей, 18. октобра отримана 5. централна преслава Дня Руснацох Републики Горватскей у Вуковаре. Академија требала буц отримана 25. мая, кеди ше и иншак отримус, але пре вилви хтори у маю залапели Вуковарско-сримску жупанию предложена є на 18. октобер.

Скорей початку програми, делегација положела венц при Крижу на уліву Вуки до Дунаю и там ше помодлєля за страдалих, а молитву предводзел о. Владимир Магоч, парох грекокатолицкей парохии у Вуковаре.

Програма шветочней академиї почала зоз гимну Републики Горватскей и шветочну писню Руснацох у Републики Горватскей, хтору одшпивала Хлопска шпивачка група КУД-а "Яким Гарди", а хтора тиж так одшпивала и горватску писню "Славония, Сриєм и Бараня".

Привитни слова мали: председатель Координацији рускей националней меншини Републики Горватскей Яким Ерделі, висланік владики Крижевскей епархии о. Владимир Седлак, парох з Петровцох, висланіца жупана Вуковарско-сримскей жупаниї Ядранка Голубич, секретарка жупанийскей скупштине Вуковарско-сримскей жупаниї,

а з нами були ище член Совиту за национални меншини Републики Горватскей Звонко Костелник, Дубравка Рашлянин, председателька Союзу Русинох Републики Горватскей, Юрай Михайлович, началнік Општине Богдановци, заменікове началнікох Ярослав Медєши и Мирослав Лікар, хтори тиж так и председатель ради рускей националней меншини Општине Томповци, председателька Ради рускей националней меншини Городу Вуковару Лела Дітко, представителька рускей националней меншини Оссцко-бараньскей жупаниї Агнетка Балатинац, секретар

представителя рускей националней меншини Городу Загребу Яким Павлович, председатель Ради рускей националней меншини Општине Богдановци Яким Вашаш, як и председателе культурно-уметніцких дружтвох и других здруженьох, як и велі други.

Тиж так були нам и госци з Войводини, а то Йовгєн Мудри, председатель Вивершногo органу, мр Сергей Тамаш, директор Заводу за культуру войводянских Руснацох, Мартица Тамаш, директорка "Руского слова" и Златица Няради, редакторка програми на руским язичу на Радио

КУД «Яким Говля» Миклошевци

КУД «Яким Гарди» Петровци

КУД «Осиф Костелник», Вуковар

У першим плану рецитатор Даниел Вашаш

Солистка зоз Дружтва Руснак, Ивона Гнатко и провадзене на гитари Мирослав Костелник

КУД Русинох Осиек зоз Осиеку

Новим Садзе. У прекрасней мраморовей дворани Городского музею свою учасц вжали рецитаторе Иван Лікар з писню "Дуб" петровского поети Силва Ерделя, Мая Гарди з писню "Мацерова кудзель" поетеси Евгєнії Врабец, Томислав Рац и Владимир Дудаш з виривком "Преклятство Косцєлїска" Дюри Папгаргая, Мануєла Дудаш з писню Агнєти Бучко Папгар-

гаї "Чека це дильов дзєцинства", а "Руснакову долю" Агнєтки Костелник Балатинац интерпрєтовал Даниєл Вашаш. Писні хтори их провадзєли одшпивали члєни КУД "Яким Гарди" з Петровцох "У лєшику при валалє" и "Ей не видно тот мой валал", КУД "Яким Говля" з Миклошевцох "В Калїновим лєше" и "Кєд овоци квитли", КУД "Осиф Костелник" писню "Прємили

краю мой", Културно-умєтнїцкє дружтво Руснацох з Осиеку "Руснакова драга", а Ивона Гнатко одшпивала "Рускей писні" у провадзєню Мирослава Костелника на гитари. Писні хтори ше интерпрєтовали вибрал организационни одбор у чїєм составе були: Агнєтка Балатинац, Наталиа Гнатко, Звонко Костелник, Маријана Джуджар, Ярослав Медєши и Марина Колбас,

а рецитаторох порихтали Наталиа Гнатко и Томислав Рац. Конферансу написла Агнєта Бучко Папгаргаї, а водзєли ю Мануєла Дудаш и Иван Будимчич. По закончєню програми за учашнїкох и госцєох була порихтана закуска, та ше могло ище єден час медзисобно дружїц.

Маријана Джуджар

Иван Лікар, рецитатор

Мануєла Дудаш, рецитаторка

Водитєлє програми Иван Будимчич и Мануєла Дудаш

Мая Гарди, рецитаторка

ОТРИМАНИ 49. ВИНКОВСКИ ЄШЕНІ

Заєднічка фотографія на памятку

Од 12. по 21. септембер отримани тогорочни Винковски єшені под назву «Широка тота славонска пажца». Назва «Широка тота славонска пажца» чия сценаристконя проф. Ана Цвенич, враца нас до прешлоци, а сценарио писани на фундаментох историйних жридлох. Велька косидба, робота на пажци, перши любви под дубом зоз писню и танцом.

Славония подруче на котрим человек навики охабел шліди своєї роботи на жеми,

а так исто и духовни и культурни живот шицких людзох котри ту жию.

Винковски єшені постали популярно-наукови сход жридловей культуры, котри вишли зоз души наших людзох, вони чуваре дакедишнього вала, звичайох и писньох.

Винковски єшені почали 12. септембра зоз манифестацию «Фолклорни вечари», на котрих ше представели понад осемдзешат фолклорни ансамбли зоз Вуковарско-сримскей жупаниї и иножемства.

Винковски єшені допринесли оживйованю роботи фолклорних ґрупох и снованю нових культурноуметніцких дружтвох у котрих ше пестую писня, драма, музика, танец и обнавя народне облєчиво. Тим фолклорним дружтвом пошвєцєни Фолклорни вечари на котрих забавяю зоз жридловим шпиваньом, котри обнавяю прадки, звичаї за час шатви, косидби, зарукох, женїдби итд.

Же би єшені були цикави увєдзєне и участвованє ансамблох националних меншинох, и окреме програм за

дзеци «Дзецински винковски єшені», на корих участвовало понад седемдзешат культурно-уметніцки дружтва у дефилеу и котри наступели и на сцени Винковских єшенєох. Петровчанє уж традиційно на каждих Винковских єшенєох на котрих презентую жридлово танци и народне облєчиво Руснацох того краю. Наступ бул барз удачни, котри потвєрдзєла и фахова комиссия фолклорних вечарох, а публика була одушевєна и не бановала руки при кляпаню вредним аматєром. Винковски єшені постали ориґиналне жридло жридловей музики и культуры котру можеме положиц до шора найрозвитших и найзначнейших смєтрох у Рєпублики Горватскей.

Святочни дефиле шицких учашнікох 49. «Винковских єшенєох» и парада свадзєбних кочох озберал коло 9500 учашнікох, и понад 90 культурноуметніцких дружтвох, скарбніком фолклорних традиційох найвєкшей державней манифєстаций жридлового горватского фолклору. Учашніки шветочного дефилеу закончєли на фодболним стадиону «Цибалия» дзе ше шицки учашніки лапєли до єдного кола и оданцовали «Славонске коло», найвєкше коло на швецє.

Звонко Костєлник проф.

Атрактивна танцошка фигура

Числена публика провадзєла шветочни дефиле учашнікох

НА ШЛІДОХ ЕКОЛОГІЙНЕЙ ПРОДУКЦІЇ

На поволанку нашого длугорочного члена КУД «Осиф Костелник» зоз Вуковару, Владимира Ердельового, штредком септембра зме го нащивели у його овоцніку у Сотинє. Причина за нащиву бул тогорочни винімково удатни урожай яблукох. Спрам словох Влади Ердельовго тот рок бул удатни за велї файти овоци. У своїм овоцніку Ерделї ма брескинї, грозно, черешні, грушки, вишні, але найвещей єст яблонї. Брескинї и грозно були слаби, а вишні було надосц, так же ше зоз штирох младих древокх наоберало коло 150 кили. Шлївки тиж так добре родзели, на даскелїх младих древокх було досц за маджун, а понеже не ма казань, коло 200 кили охабел на жеми бо не пече паленку.

Коло хижки єст коло 900 квадратни метери жеми под овоцу. То вещей викендица и у тей сотинскей улїчки єст вещей таки викендици. Бачи Владо купел тот масток 1998. року, по законченю мирней реинтеграції. У овоцніку єст коло 100 древка (70 яблонї и 30 грушки), того року грушки не було ніч — на тих 30 древокх коло 30 кили. Попри шицког того можеме повесц же крашне родзели нектарини и други сорти брескинїох, а окреме ше можеме цешниц у рекордним урожаю яблукох. На 70 младих древокх будзе коло 700 кили. Яблонї посадзени до шпаліру и орезани су на патулясти рост же би их було легчейше обераци и пирскац. Таке древко звичайно дава меншїй урожаю, але яблука векши. Од сортох бачи найвещей ма айдаред, бо вони найподзе-

ковнейши и найдпорнейши, єст и дакус голд стару, йонаголду и сорти муци. То стара файта яблукох хтори можу буц нательо вельки же до кили треба лєм 4 яблука. На питанє кельо раз яблука пирскани, бачи одповед же их пирскал дас 8 раз и то найвещей од пепелници и пламенячи. То хороти лїсца, пламеняча приходзи од мощного слунка, а пепелницу приноша витри. Ердельово яблука хасную лєм за єдзене, з нїх ше не пече паленка, яблука не предаваю, але ховаю за себе и своїх приятельох. Можу ше шлєбодно єсц зоз скорку бо их бачи Владо пирскал зоз слабима средствами, а найвещей зоз покриву, лєм вжиме хасновал прави мощни препарати як цо червени олєй и друге, але теди на древокх нет плоду. Покриву хасновал як защитне средство ище и пред Отечествену войну, кед бул предплацени на добри польопривредни часописи, од хторих му найбаржей похасновали новосадски новини «Добро ютро» зоз хторих вельо научел, аж калемел и герегі на бундави. У Купусини коло Сомбору мал доброго пайташа хтори продуковал яблука на 16 гектари и мал хладзальню за 15 вагони яблука. Бачи бул на його мастку и од фаховцох зоз новосадского польопривредного факултету учел тайни орезования и защиты яблукох.

Цо ше дотика хаснованя покриви за зшиту, вона ше намака у води 48 години скорей хаснованя, прецадзи ше и може ше зоз ню пирскац кромплї процив кромпльовой златки и шицка овоц процив пламенячи. За прикармїованє

Владимир и Ружа Ердельово пред сладкими и здравима яблуками

прейг лїсца добре нарубац конари зоз желсней верби хтори ше намакаю у води тиж так 48 години, а вец ше прикармїює прейг лїсца.

Кед человек сцели робиц и учиц, може похасновац зоз природи вельо того же би керовал хемийни препарати и виховал здраву поживу — заклочуєме по нащиви Ердельовим у Сотинє.

Вера Павлович

КАПУСНА ЮШКА

(за 6 особи)

Потребне: 1,5 л капусней юшки, 1 ложка вегети, 3 главки цибулі, 20 г масци, 40 г муки, мелкей паприги, 2 жовчки, 2 ложки квашней шметанки.

Капусну юшку прецадзиц, уляц до гарчка и положиц най ше вари, а накадзи ше почне пенїц, пєну знімац. Вариц коло пол години. У медзичаше у пол литри води увариц вегету. У шерпенки зограц масц, положиц до ней дробно нашекану цибулю и муку, а кед

мука почервенї, положиц мелку папригу и ище кус попражиц. До запражки додац дакус капусней юшки и додац юшку з вегети. Посолїц по смаку и варц коло пол години.

До юшки мож завариц резанки, галушки, ризкашу лебо колбасу порезану на колєчка.

Пред сервированьом витрепац жовчки зоз квашну шметанку та помали улївац до юшки.

Марияна Джуджар

НАЩИВЕЛИ ЗМЕ МЕДЖУГОРЕ (2)

Пендраюци ше на Брег Указаня, вимоддели зме Ружанец и роздумовали о каждим Отайстве як зме ше пендрали горе. Стретнуце з Богородицу при самим кипу Кралиці Мира чезко описац зоз словами. То глібоке дожице повязаносци з Богородицу. Та гоч коло вас велі людзе, видзи вам ше же сце ту сами. Мир на котри Богородица повоуе, облапя цале место и улїва ше до вас. Модліце ше, бешедуеце з ню... Вона вас совитуе, чеши кед сце жалосни, гласка и привива гу себе як мале дзецко... Остали бисце занавше. Аж змеркане наявюе же треба рушиц назад. Драгом долу, кед ше идзе гу Белавому Крижу, поставени Славни отайства пацеркох. То прикрейша драга, та ше людзе частейше опредзелюю врациц по истей драги по хторей пришли, але ми совитуеме, кед же будзе красна хвиля, пойсц по тей драги гу Белавому Крижу. Белави Криж место дзе ше сходзела група людзох котри ше одлучели вше у исти час сходзиц на молитву. То було ише под час бувшей Югославиї, кед им тедишня милиция бранела же би ше ту приходзели модліц. У тедишні час вше их одганяли з тих местох, а єдного монаха францискана, фра Йозу

Зовка аж осудзели и на три и пол рока гарешту.

Найчисленши паломніки, окрем з Горватскей, приходза з Италиї. Але тиж и з Ирскей, Немецкей, Америки, Польскей, України, Китаю... Ми стретли єдного паноца котри ше упущел з нами до бешеди бо думал же зме з Меджугоря, а котри пришол зоз Єрусалиму. Раз зме на вечаршей Служби Божей стретли и коло 100 богословох з України котри там були на духовних вежбох.

У Меджугорю ше знаю у истей хвильки найсц и по даскельо тисячи паломнікох, але нїдзе не можеце чуц галайк, прегласну музику лебо видзиц неприкладне справоване. Вшадзи пануе непреповедзини мир, а цихосц претаргуе лем молитва лебо духовна писня даякей групи паломнікох. Мир, мир, благословени мир и моцна вяза человека з Господом Богом и з Богородицу.

Особни искуства людзох котри там одходза таки живи же кажди чловец котри раз пойдзе до Меджугоря, ма моцни порив же би ше там врацал. Знаме по християнским науку же Господ Бог и Богородица вшадзи з нами, на каждим месце и у каждей хвильки нашого живота, але там то окремене дожице. Прето кед даеден чловец ма чувство

Вонкашні олтар у Меджугорю

же є праве на даяким конкретним месце ише блїжей Богородици и Господу Богу, нашо думане же го не треба сперац. Шицко цо ше роби на добре, на витирвалши християнски живот и на славу Господа Бога, треба потримовац.

Треба ише надпомнуц шицким паломніком же нужно провадиц познати драги при пендрано на брег и зиходзено долу, бо кажде одступане од драги може привесц до того же чловец може заблукац. Пред змеркане, на Брегу указаня, панорама Меджугоря и Мостару, кед ше не запатра, барз подобна. Кед ше не тримаце познатих драгох и рушице попрейга, може вам ше видзиц же идзеце до Меджугоря, а рушице спрам Мостару. Теди найчастейше чловец вецей не може пренайсц праву драгу. Вони маю службу гледаня и спашованя котра ше у таких нагодох ангажуе, але треба знац и податок же ше каждого року по брегах страци коло штераецц людзох. Векшину найду живих, але дзепоедних и не.

Ми ше рушели долу по познатей драги, кажде зоз своїма думками, ише вше под впливом стретнуца з Богородицу у молитви.

Богородица вше повоуе на мир. Мир медзи людзми, мир медзи Богом и чловеком. Богородица учи як посцигнуц тот мир и помирене, и барз є жалосна же телі воїни по швецех, же ше людзе медзи собу заби-

ваю, же гиню аж и дзеци. Жалосна є и пре гладних у швецех, док з другого боку маєтнейши одруцюю свой одвишок до шмеца. А шицко лем пре тото же у людских шерцох грех и немир. Прето повоуе на молитву, на пост, на очисцене од грехох, на живот з Исусом. Препоручуе нас свойому Синову, а нам совитуе най Го слухаме и най любов завлада медзи людзми и любов медзи Богом и чловеком, и най будзе мир.

З такима думками сцигли зме праве на початок модленя пацеркох як пририхтоване за славене Евхаристії котру дзекеди слави и по 100 священікох. Ми були на Служби Божей на горватским язика, але сучасни технології оможлїваюю же би паломніки з допомогу слухалкох, и у симултанім прекладаню, слухали Службу Божу на своїм язика. Служби Божо иншак ше порядне служа на горватским, немецким, италянским, англійским и французким язика, як и на язикох восточних жемох, а по жаданю и кед єст на розполаганю священік, може ше служиц и на других язикох. Евхаристия, на котру повоуе Кралиця Мира, гевто централне место дзе ше людзе помиря з Богом и дзе ше, у вечарших годзинох, по шицких паломніцких местох котри обишли цеком дня, зліваю як єдна непресушна рика.

По Служби Божей священік замодлі же би поклекали шицки котри можу клекнуц и теди ше

Нукашньосц церкви св. Якова

Кип Краліці Міра у порти парохіялней церкви у Меджугорю

модлі «Вирую», седем Оченаші, Богородице Діво та Слава Оцу. Потім шлідзи благослов набожних предметох, молитва за оздравене души и цела, та славни отайства пацеркох. На єдним месце на рижних язикох, а мелодично и складно, як же ше модлі на истим язичу, одгукою слова молитвох. Претаргує их лем цихи пришпив Аве Марія, медзи двома молитвами. Шицки побожносци закончую ше скорей пол ноци, а винімка лем цаланоцне цихе кланяне Пресвятому олтарскому сакраменту.

На Служби Божей, приказали зме Господу свойо жадане же бизме ютре рано пошли на Крижевац. Модлели зме и Богородицу же би нам при свойому Синові вимодлела тоту милосц же бизме по Крижней драги пришли гу Крижу. Не лем же бизме ше попендрали на тот брег, але же бизме през паломніцтво по брегу пришли гу свойому власному, духовному крижу и облапели го як цо Исус облапел свой, же бизме не брундали на тото цо нам ше случує у живоце, але же бизме покорно и з подзекваньом прилапели шицко цо нам Господ Бог послала.

Помали рушаме до свойого до часового дому, пансиону Quo vadis. Драгом розпатраме сувенири, але думки нам остали з Исусом и Марию. Мир котри Пресвяте Тройство уляло до нашого ества ноши нас далеко од каждодньовосци, ноши нас гу Господу Богу.

Рано швитло з дижджом. Розчаровани, жалошне зме прегварели Господу – але Боже, прецо диждж? Ми так мощно жадаме пойсц по Крижней драги на Крижевац! Як же зме чули глас – Верце и идзце!

Диждж так мощно падал же зме по брег Крижевац рушели на авту. Пришли зме скоро по сам початок Крижней драги. Не було ані єдного паломніка, та нам дошлебодзели паркирац барз блізко. Повиходзели зме з авта, а диждж престал падац. Зачудовани цо то тераз, як же зме забули хвильку кед зме модлели Господа Бога же би нам дал нагоду пойсц горе. Ошмих нам ше розлял по тварох, подзеквали зме Госоду на тим дарунку и рушели. Читали зме роздумованя єдного священіка о каждой станіци Крижней драги и модлели предписани молитви, а вец każde вигварел словодва Господу зоз своїх роздумованьох о тим цо ми през свой живот дожили розпатраюци наш живот през Його живот. Кажде з нас до своїх молитвох уключел и особни намири того паломніцтва и молитви за милосц прилапіваня Крижа.

Хто там бул, зна же пендране по брегу, котри ше находзи на 520 метери надморскей висини, зна буц компликоване кед камень шлізки од дижджу, же нет вельо места дзе би ше стануло на ровним, а скали гнетка таки високи же ше дзекеди педра и оштвернож. Медзитим, човекови ше на таким месце нідзе не понагла, а цо найцикавше, гоч ше видзи як же би ше человек по даяких своїх предрахункох не могол попендрац, Господ и Пречиста Діва вше поможу, та аж и гевти котри крегкого здравя, кед урона до молитви, иду без почежкосцох. Правда, людзе ше задихаю але иду, модля ше и сцигую гу Крижу, гу свойому власному, а и гу гевтому котри подзвигнути на 1900. рочніцу муки Исусовой на верх брега, а докончени є 15. марца 1934. року. На нім пише: *“Isusu Kristu Otkupitelju ljudskog roda, u znak svoje vjere, ljubavi i nade”*. Армирано бетонски є и високи 8,56 метери, а до фундаментох убудовани мочи – фалаток крижу на котрим бул розояти Христ и котри добити з Риму. Уж узвичаєне же ше першей недзелі по Малей Матки Божей (Рожество Пресвятей Богородици), у подножю крижа служи

Криж на Крижевцу 2012. року

Свята Служба Божа на чесц Воздвиження Чесного Хреста. У аналох Меджугорскей парохіі записане же ше по указню Пречистей Діви Марії, на тим месце знало позберац и по 100 000 паломнікох.

Пошли зме рано, а затримали зме ше до години пополадню. Жадали зме буц при Крижу кед задзвоні поладне, же бизме модлели «Ангел Господні». Так зме и зробели.

Окрем духовней радосци кед сцигнеце по Криж, чека вас и прекрасна панорама на околних брегах и места, а барз добре видно и Брег Указаня та церкву св. Якова.

Врацане долу, видзи ше легчеше як пендране, але не згорше мац кияшок на котри ше мож подопрец. Кияшки єст у каждым пансиону и даваю их на хасноване задармо. Врацице их кед ше врацице до пансиону.

Кед зме зишли долу, одлучели зме попиц кафу у ресторане дзе нам дали паркирац и поопатрац даяки сувенири. Дожица з Крижней драги подзелели зме медзи собу, а на каждой твари мож було видзиц окрему радосц и якушик розніженосц з

дожитим. Док зме так бешедовали, замерковали зме нову групу паломнікох як ше рихта рушиц горе. У тей хвильки, спушел ше такі мощни диждж же швидко посцекали под закрице ресторана. Ми пошли поопатрац сувенири. Нашли зме пацерки уж по 4 куни, а було и туньши. Реплику крижу з Крижевцу нашли зме за 8 куни, а дзепосдни слички и медальони уж по 0,50 куни.

Кед не гледаце дацо вельке, лебо златне, лебо стриберне, можеце найцц по вигодних ценох за каждую кишенку. Треба надпомнуц же, гоч ше на таких местох може вельо заробиц на сувенирох и гоч би можебуц дзепосдни заценели такі сувенири вельо вецей, там людзе скромни и не патра же би нашвидко цо вецей заробели, але патра же би каждый паломнік могол зоз собу однесц, окрем духовней краси и дацо материялне цо го будзе здогадавац на тото место, дацо цо подарує свойм дома, свойм приятельом...

Агнетка Балатинац
Фото: А. Балатинац

У АНГЛІЇ

Як цо хтошка раз гварел, так би и я могла повесц: *Не була сом вшадзи, але на моім є списку!* Єдна од веліх стварох котра ме радус, то путованє. Думам же нови и непознати места, людзе и штредок збогацію човекову душу. Вше гварим же кед бим достала на лутрії, уложела бим лєм на путованя (а и помогла дзецом у Африки). Мам жаданє нащивец барз велі места, а єдно од тих була Англія. Не можем описац тото прекрасне дожице зоз словами, але попробуєм виказац найинтересантнєйше.

Збуло ше то єдного звичайного дня у просторії 30 и цошка, на такв. желним поверху на Учительским факултету у Осиску (тераз пременєл назву до Факултету виховних и образовних на-

на курс до „СОЛ“ школи (преложене скраценє: дзеліме єден язык). З нами ишли и нашо два професорки. Кед контракт з агенцию подписани, остало планованє и рихтанє за Англію. И на аеродрому шицко ми випатрало нєреалне, бо на тот курс плануєме исц уж 3 роки, але вше нас не було досц. Мойо шерцо було барз радосне и подзековне же ше ми єдно вельке жаданє виполнєло. Не знам точно ані сама одкаль ше ми жаданє за Англію зявело. Можебуц прето же сом пречитала даскельо кніжки котри написала англійска писателька Джейн Остин, або прето же любим патриц и опатрела сом вельо филми у котрим приказана „стара“ Англія.

Пияток пополадню сцигли зме до нашого гостелу у Лондону. Шицко було реалне

Бакинґам Пелес – Кральовска палата

ані кущик рушиц. Бекинґемска палата велька, оградзена з ограду, але єст таки вилети дзе туристични водитель водзи по одредзених часцох палати. Ми не ишли на таки вилет, але заставу на палати було видно, та зме ше нашалєли же нам краліца з облака маха. Зна ше же кед застава на палати дзвигнута, краліца

торка, котра жила у 18. віку. Музей подзелени на даскельо часци. Єст часц зоз кральовским фигурами, часц зоз филмским гвиздами, музичарами, спортсистами, знанственіками и кніжовніками, шветовима вождами, характерами з рисованих филмох. Єст єдна часц котра навола на „Дворана ужасу“. Прето же музей велька атракція уж преїг 200 роки, а и прето же була субота, нащивительох було барз вельо. Пред даякими фигурами требало чекац у шоре за сликованє, а з даєдними ше ми ані не удало сликовац. Шицки фигури барз реално направени, каждая у своєй природней велькосци, а видно аж и ранцочки на твари, вени на рукох и павучайки на очох. Барз ше ми попачела часц у музею дзе зме „почувствовали дух Лондону“. Шедли зме до малого гайзибану котри нас одвезол 400 роки назад до исторії. Почали зме од краліци Елизабети I и сї стражарох, потим зме видзели познатого поету Вилияма Шекспира, славну и моцну краліцу Викторію, початок Индустрійней революції, два шветово войны и през 20. век врацели зме ше до 21. віку. Опатрели зме и 4Д филм о супергеройох котри спашовали краліцу. Супермен, Бетмен, Спайдермен, Кетвумен, Халк и други герос борели ше зоз неґативцом

Попатрунок з Лондон Ая на ріку Темзу и Биг Бен

укох). Кед нам професорка англійского языка гварела же маме нагоду исц до Англії на курс англійского языка, велька векшина ше ошмихла и почувствовала заренка радосци у шерцу, а я була медзи тоту вельку векшину. Шицко ше швидко позбувало, нас 24 ше приявело

– 10 дні у Англії! Кед зме ше змесцели, прешейтали зме ше опатриц Бакинґам Пелес – кральовску палату, познату площу Трафалґар Сквер и Биг Бен. Так зме наишли и на познатих англійских стражарох. То така интересантна робота, вони стоя як статуи и не шму ше

дома.

За суботу сом з пайташками преїг интернету купела уходніци за Мадам Тисо и Лондон Ай. Музей Мадам Тисо – музей воскових фигурох – єдна зоз найвекших атракційох у Лондону. ИстORIA пише же го основала Мери Тисо, французка креа-

Стоунхендж

пред кральовску палату. Филм так здумани же патраче „сотрудзую“ зоз супергероями и кединскеди почувствовали зме же цошка коло уха задуло, вода пирсла, „мали створеня“ по ногох ходзели, або зме почувствовали „негативцову песц“ у крижох. Барз интересантни 10минутови филм, а на концу, нормалне, супергерос победзели и спашели кралціцу.

Кед приказую Лондон на сликох, єдна од найчастейше приказаних атракцийох то Лондон Ай. Тото вельке колесо збудоване 1999. року. Висота му 137 метери. Перших рокох спонзорвала го авиокомпания Бритиш ер-авио, а од теде, каждая вожня на Лондон Аю позната як „лет“. „Лет“ у єдней зоз 32-ох скленяних кабинах тирва пол години. „Лондонске колесо“ помали ше обраца и дожице неопишує. На тей висоти и з тей перспективи человек ше чувствує як птичка котра розпатра город зоз рижних бокох. Добре же зме карти купели преїг интернету, бо зме у шоре чекали лєм 45 минути (а думали зме же будземе вельо длуżej). Кед наш „лет“ закончел, вишли зме зоз „скленяней капсули“ и знова ше спустили на жем. Чувство було неविповедзене и тот „лет“ вше ми останє у радосним памєтаню.

Нащивели зме и место дзе знімани филм Гери Потер, точнейше «Плетформ 9» (перон 9 и). Ту єст и ин-

тересантни дутян у котрому ше предаваю рижни «Гери Потер ствари».

Внедзелю зме ишли видзиц Стоунхендж — предисторийну будовню котра ше находзи у англійским округу Вилтшир. Тот ше памятник состої зоз каменяох котри поскладани до кругу. Зоз сликох на котрих сом видзела Стоунхендж, задумовала сом якошик же тото „каменє“ забера вельо векшу поверхносьц на жеми. Стоунхендж 1986. року додани до УНЕСКО-вого списку Защищеного скарбу. О його исторії зна ше барз мало. Науковци ище и нешка виглядую и не могу точно потвердзиц чом, з чим и як голудзе, або хто уж, доцагнул зоз Велсу до Англиї.

Радосна сом же сом видзела Лондон, але тото цо ме тиж так одушевело, то мали места котри зме нащивели у рамикох курсу. Ту сом дожила праву Англию. Внедзелю вечар сцигли зме до места Барнстапл, змєщеного на сиверозаходу, у округу Девоншир (кратше — Девон). Ту зме були шлїдуюци 7 дні змєсцени у фамелийох. Вше сом задумовала стару англійску хижу, але пайташка и я були змєсцени у фамелиї котра недавно реновирала свою хижу и шицко нука було релативно нове, можем повесц, типична европска хижа. Барнстапл город котри ше находзи на двоох рикох. Пре плиму и осеку, рано рики „нет“, а по-

поладню ше корито заш наполні. На єдним месце блїзко при рики єст спозоренє же забранєне паркирац, бо ше рика дзвигнє и авта буду у води. През город нас преведол барз интересантни водитель Том. Вон такволани гласнік — у исторії то особа котра преношела и приношела вистки док ище анї новинох не було. Том вше облєчени до старого Англійца. Скорей бул обичай же кед гласнік преїдзе през город и скричи „Оуєй, оуєй!“, жителе виходзели вонка и слухали цо єст нове. Том и нешка з туристами ходзи през город, бешедує, толкує и з часу на час скричи, а жителе Барстаплу уж звикли на нього.

Кажди дзень дополадня мали зме наставу и преподаваня. Два дні зме препровадзели у основней школи. Пополадню зме ишли на вилет до нового места. Не могла сом не обачиц же у каждом месце на хижох, ресторанох и будинкох стої, або виши квецє у черепчкох. То дава єдну цеплу и живу ноту окруженю. Пре климу, трава и рошліни вше маю живу желєсну фарбу.

Велї з нас ше, кед зме нащивели места Вулакум и Илфракум, перши раз стретли зоз Атлантским океаном. Предїл барз интересантни. Того дня було доц габи, але зме нажалє не видзели сурферох. Илфракум ище познати по статуи воланей Верити котру направел уметник Демиен Хирст. То статуа висока коло 21 метер. Верити жена котра трима меч и килаши, и стої на кнїжкох закону. Интересантна є прето же є гола и на єдним єй боку цела видно людски орґани и фетус у бруху. Статуа символ за правду и справедливосц. Туристох барз интересує Верити, та часто приходза з рижних крайох.

Вилети нам були ище милши бо нам хвиля була барз красна. Лєм єден дзень падал диждж, але на кратко. Шейтали зме ше уздлуж „Вели Ов Рокс“ — „Долїни каменя“.

Краса природи - Линтон и Линмоу

Тота часточка жеми так ше формовала и настала у остатнім Лядовим периодзе. Шейтали зме ше по ускей дражки, з правого боку каменє, а з лївого падина и долу океан. Природа так прекрасне зєдинєла свойо краси, же ше у мнє будзело неопишуєще чувство радосци. Подумала сом же то сказка: Слунково зарї нїжно зогривали, долу ше габи з витром бавели, а з правого боку моїлі приповедали з квитками на каменях горох. Тоти дражки и гори покус здабу на Карпати. Тото шпациранє одведло нас до ище двоох прекрасних местох на обали океану. Линтон и Линмоу ше находза у националним парку Ексмор. Ту сом коштовала „славни“ Фиш 'н' Чипс (похована риба и печени кромплі). Не можем повесц же не смачне, але анї не такє барз окремене и нове. Прешейтали зме ше и уживали у прекрасней природи и погляду на океан. Пре таку климу, воздух влажни, а природа желєсна. Кед зме ишли на вилети збачела сом же на барз велїх местох и горох овци пасли траву, и крави, але менєй. Гварене ми же у Англиї єст 40 милиони овци. Думала сом же вирабляю дацо и зоз волни, але найбаржей их тримаю пре месо.

Мануела Дудаш

- Предлужи ше... -

АНСАМБЛ "КАЛІНА" ЗДРУЖЕЛА НАС ЛЮБОВ СПРАМ ПИСНІ

Концерт у Капуцинській церкві у Рієсці -з ліва на право Діяна Сорич Дупор, Желька Комленац, Сузан Кузманич, Габрієла Ткалец, Славица Дудаш, Лили Брачун и Борис Денисюк на баяну.

Ансамбл "Каліна" часц Дружтва Русинох и Українцох "Каліна" Риска хторе основане 2001. року под дакедишно назву КПД Русинох и Українцох Риска. Активносци и активни члени през роки ше звичайно меняли, Дружтво преходзи и преходзело вецей раз през реформи, як и чежки и успишни часи. Велі роки у Дружтве бул активни хор, хтори виводзел народни писні Русинох и Українцох, наступал на Петровским дзвону, Етно смотри у Рієсці, Дравских габох и ище дзепоедних наступох по месних одборах. Концепт наступох и виводзенє було чисто аматерске по хвильку кед зоз городу Рієсці пришла обява учашніком Етно смотри най поробя на квалитету, бо иншак дальши наступи на Етно смотри не буду можлїви. Дружтво почало активно гледац помоц, ангажовало професионального диригента, почала змоцнена робота и проби зоз хором, порихтани

аранжмани и наступи. Но, за звекшованє квалитету не потребни лєм диригент, але и "материял" зоз хторим ше може робиц. Значни премєнки започали познєйше, у периодзе медзи 2007. и 2008. роком, кед постало яснє и мушело ше у дружтве отворено бешедовац о проблемох зоз стареньом членства, хторе не може отримовац темпо пробох и активносцох потребних за отримованє подношлївого и прилапоуючого квалитету програмох, а хтори ше можу указац на бини. З другого боку, члени штрєднїх рокох хтори могли шпивац и витворїовац активносци, мушели у периодзе кед приходзели значни наступи и презентациї одходзиц на роботу, сезонски, у туризме. З "трєцого" боку, наймладши члени дружтва, дзеци, потомки активних членох, котри ше з найвекшей часци службово не декларирую як Руснаци, не були заинтересовани за понукнути програми и не идентификовали ше

зоз истим. Постої ту и штварта компонента, а то перманентне зменшованє додзелених средствох з боку Совиту за национални меншини. То були достаточни причини же би ше започало гледац потребни "гласи" и формовац нову форму функціонованя Дружтва и Ансамблу. Придобиц шпивака або шпивачку зоз добрим гласом або искусством до єдного ансамблу националней меншини, хтори виводзи писні на страним язичку чежко, пре велі причини. Една од того и униформа, националне облєчиво, хторе ше ноши на бини. Людзом хтори укажу интерес за таку активносц муши буц понукнута програма зоз хтору ше можу идентификовац и од того мац єдену форму хасну. Не дума ше ту на материялни хасен, але нпр. можлївосц научиц дацо окреме и буц часц дачого окремого на бини, або у других активносцох. Од 2009. року ансамбл "Каліна" бул по перши раз комплето-

вани зоз потребними вокалами и могол започац зоз озбильнєйшу роботу, интензивними пробами и веліма наступами: з початку по церквох, рижних концертох других меншинох, але и на власних цаловечарших концертох. Успихи були очиглядни, поволанки за наступи приходзели вше частєйше и уж 2010. року Ансамбл мал штєраецц наступи, по перши раз наступел зоз Аленом Поличом на Етно смотри у Рієсці, после того ушлїдзели концерти у України и велі, велі други. Засднїцки наступ на Етно смотри 2010. бул на иницијативу Алена, а ушлїдзел после успишного госцюваня ансамбла "Каліна" на його Крачунским концерту у церкви у Бакру у 2009. року. Року 2011. ушлїдзела засднїцка победа зоз писню "Чрна" на фестивалу МИК. През ансамбл прешло вельо людзох, то темпорерне здруженє подложне велім премєнком хтори ше директно одражую на можлївосци и квалитету виводзеня. Нежка найвекши проблем ансамбла финансийней природи. За отримованє квалитети потребни вецей проби тижньо-во, потим добри гласи хтори ше не прєнаходза по националним ключу, опрема, инструменти, просторїї, облєчиво, путни трошки... а у пракси... найвекша часц одробя ше волонтерски з боку шицких членох и водителя. Актуална постава ансамбла "Каліна":

Сопран 1: Желька Комленац и Діяна Сорич Дупор

Сопран 2: Сузан Кузманич и Габрієла Ткалец

Алт 1: Славица Дудаш и Лили Брачун

Тенор — солист Ален Полич

Водитель и диригент: Борис Денисюк

Наступ на Петровским дзвону 2014. року

На репертоарі находза ше коло пейдзешат писні, народни, и у обробки водителя — аранжмани пририхтани за вецейгласне шпіванє спрам постави Ансамблу, окремо того Ансамбл виводзи и авторски писні водителя Бориса Денисюка. Квалитета хтора посцигнута зоз Ансамблом попачела ше членом ансамблу, але и членом Дружтва, фидбек зоз Городу и Приморско—горанскей жупанії одлични, програму хтору Ансамбл понука по потреби мож указац за приходзаци делегациї зоз розличних покраїнох України до Городу и Жупанії, локални ТВ станіци указали интерес за роботу ансамблу. Потребне визначиц же и Ален Полич значно допринєсол популаризациї ансамблу, його наступи у явних медийох ридко преїду без споминаня Ансамблу и сотрудніцтва зоз Русинами и Українцями, а и до велїх його концертох "Калїна" интегрована не лєм през писню "Чрна", Ален наш амбасадор и промотор...

А хто нешкайши члени ан-

самблу?

Желька Комленац наставніца музики у основних школах на Крку и Скраду и попри водителя ма музичне образованє. На проби Ансамбла путовала вецей як рок зоз Пули до Риски. Шпива перши алт, солистка є Ансамблу.

Дияна Сорич Дупор по професії економиста, роби як референт у державней управі статистичного заводу у Риски, до Калїни ше уключела 2007. року. У младосци шпивала у познатим загребачким хору Иван Горан Ковачич, у Риски велї роки у Ораторийним хору и у задні час у Єки Приморя.

Сузан Кузманич вєдно зоз своїм супругом водзи специализовану таргоvinу - железарню, до Калїни ше уключела 2013. року, а у дзєцинствє учела грац гармоніку. Шпива други сопран, солистка є Ансамблу.

Габриєла Ткалец у Ансамблу активна од 2007. року, шпива

други сопран але и други алт, солистка є Ансамблу. Професионално ше занїма зоз кнїжководительством и всестрана є и талантована особа з обласци фотографії, моди и шица, вирабля дизайни торбох, детльох, а шпивала тиж так и у Ораторийским хору и Єка Приморє.

Славица Дудаш по професії професор на Велеучиліщу у Риски, на Польопривредним оддзєлєню у Поречу, преподава зоз обласци заградкових, ліковитих и ароматичних культурах. У Дружтвє є активна од 2007. року, була председатєлька од 2009. по 2012. рок, хвильково є тайомніца Дружтва, у Ансамблу шпива перши алт. У Дружтвє є задлужена за провадзєнє администрациї, контакти зоз явностцу, отримованє фейсбук боку Калїни и велї други обовязки.

Лили Брачун, у ансамблу од 2013. року, шпива перши алт, у дзєцинствє учела грац клавира. Професионално є просторни планер, успишно водзи власну фирму простор-

ного планованя, активна є на велїх проєктох городу, жупанії, општинох...

Ален Полич, шпивак, член Горватскей музичней униї, од дзєцинства шпива, вельо раз є наградзовани за доприношенє у пєстованю чакавскей култури и язика. Карїєру започал як член познатого ансамблу Путокази, осамостоєл ше, наступал на велїх значних фестивалох, 2011. року бул побиднік на фестивалу МИК-у Мелодії Истри и Кварнеру вєдно зоз "Калїну", вельо раз є перши зоз своїма писнями на топ лістини у емисії "Хліста" Радио Риски, водитель є екоєтно здруженя "Яблуко" на Злобину за пєстованє чакавскей култури и традициї и екологийней польопривредней продукциї. Перша профєсия му зоз обласци польопривреди, вязани є за природу и людзох, свою културу, традицию и писню.

Борис Денисюк водитель ансамблу, по професії академски диригент оперного и симфонийного оркестру, аранжер, автор музики и тексту, майстор реставратор шестого ступню за клавири. Водитель є, ядро Ансамблу, планує и вирабля програми и репертоар, отримує заєдніцки и поєдинєчни проби, роби на технїки гласу и шпіваня. Член є Музичней униї Горватскей.

Найвєкша часц активностоцх шицких членох Ансамблу и Дружтва на волонтерскей бази, шпива ше зоз любви на способ же би ше шпіванє им самим пачело. Но, финансийни средства Ансамблу премали же би ше могло вельо плановац, пенєж ше троши з найвєкшей часци за путни трошки, за наступи у других местох, організованє власних концертох у месту перебуваня и дочекованє гостуюцих дружтвох. Мож наисце повєсц: лєм нас любов спрам писні и Ансамблу здружела и трима у ансамблу.

Славица Дудаш

UTVRDA PALANOK BISER ZAKARPATSKE OBLASTI

Iznad grada Mukačeva izdiže se brdo na čijem vrhu je sagrađena utvrda Palanok. Iza njezinih zidina, koje su na nekim mjestima, visoke i do 5 metara, nalazi se dvorac u kojem živi duh srednjeg vijeka, isprepliču se legende i stvarni događaji a ljudi se i danas klanjaju vladarima koji su tu živjeli, koji su branili utvrdu od brojnih osvajača i koji su zbog svoje do-brote zaslužili da ih narod i danas pošti-va.

UTVRDA PALANOK

Utvrda Palanok je izgrađena na stijeni vulkanskog porijekla, visokoj 68m. Nema točnih podataka o njezinom nastanku. Pretpostavlja se da je u 9. st. postojala mala utvrda koja je branila Kijevsku Rus iza Karpata. Tada je to bila drvena utvrda zbog koje je i dobila ime Palanok. Drvena utvrda se dva puta obranila od 60000 vojnika Batu-kana. Uspješno je odolijevala osvajačima jer su stanovnici utvrde, svake godine posjekli drveće saobronaka visokog i strmog brda, tako da su imali dobar pogled i neprijatelji ih nisu mogli iznenaditi. Kada su se pojavili topovi, drveni zidovi više nisu mogli obraniti utvrdu. Tada je Podolijski princ, litvanskog porijekla Fedor Koratonovych, nakon pobjede u bitki kod Plave vode postao vladar svih podolija, regija u Zakarpatskoj oblasti, kupio grad Mukačevo, obnovio dvorac i sazidao čvrste kamenite utvrde. Oko utvrde je iskopan jarak koji je napunjen vodom. Spomenik Fedoru Koriatovychu je u dvorište dvorca postavljen 1990. god. Za njegov kip se vjeruje da ima magičnu moć. Ako se uhvatite za njegov zlatni kažiprst, ostvariti će vam se želja koju ste poželjeli, ako ga dodirnete, imati ćete sreće i novaca. Posjetitelji ga zbog toga stalno dodiruju i povlače za prst a da bi ga podmitili, pod njegove noge bacaju novčiće.

LEGENDA O BUNARU

Kada je Fedor kupio dvorac, u njemu nije bilo vode. Voda su izdaleka donosili magarci, penjući se i spuštajući po strmim putevima brda. Veliki problem je bio kada je utvrda bila pod neprijateljskom opsadom jer se nije moglo doći do vode. Fedor je odlučio iskopati bunar u utvrđi. Dugi niz godina su ga kopali ratni zarobljenici i iskopali bunar dubok 85 m. Voda nije nadolazila i tada je nastala legenda: Fedor je bio očajan što nakon tolikog kopanja nema vode, i tada mu je došao vrag koji je rekao da će mu dovesti vodu

Utvrda Palanok

u bunar ako mu da vreću zlata, na što je Fedor pristao. Nakon što je voda napunila bunar, vrag je zatražio isplatu a Fedor mu je dao malu vrećicu sa dva zlatnika i rekao mu da nisu pregovarali o veličini vreće. Vrag, vidjevši da je prevaren, od ljutine je skočio u bunar... i... ako pažljivo poslušate, i danas možete čuti kako sa dna bunara vrag psuje.

Dvorac Palanok je izgrađen u 3 etaže koje su spajali drveni mostovi. U najgornjoj etaži su živjeli vladari, u srednjoj sluge a u najdonjoj, koja je 10 m niža od prve, bilaje vojska koja je branila utvrdu. Za obranu utvrde su izgrađena utvrđena vrata, a iznad njih su bili otvori, kroz koje je obrana utvrde na neprijatelja, koji ih je pokušao probiti, bacala vrelu vodu i ulje. Osoba koja je ispisala naj-sjajnije stranice u povijesti utvrde Palanok, bila je Jelena Zrinski.

JELENA ZRINSKI

Rođena je u Ozlju 1643. god. Otac joj je bio hrvatski ban i mučenik Petar Zrinski, a majka Katarina Zrinski rođ. Frankopan. Bila je poznata po izuzetnoj ljepoti i, što je u ono vrijeme bilo rijetko, po obrazovanju. Sa 17 god. se udala u Ugarsku za Franju 1. Rakocija. Imala je troje djece a jedno od njih, Franjo 2. je postao nacionalni heroj koji se borio za mađarskone-ovisnost protiv austrijskih vladara Habsburgovaca. Poslije smrti Franje Rakocija 1., udaje se za mađarskog kneza Imru Thokolya sa kojim je branila utvrdu od

austrijske vojske i borila se za nacionalno oslobođenje Hrvata i Mađara. Tri godine je sama vodila obranu utvrde i postala simbol hrabrosti i požrtvovnosti.

Zbog izdaje svojih zapovjednika, utvrda je osvojena a Jelena protjerana i zatočena u samostan.

Poslije zatočeništva u samostanu, protjerana je u Tursku gdje je 1703. god. umrla. Koliko je bila omiljena vladarica, dokaz je spomen ploča koja se nalazi u utvrđi Palanok. Na njoj piše neka svaki Rusin, Mađar i Hrvat zastane i pomoli se za Jelenu Zrinski... Ilonu Zrini. Dvorac Palanok je krajem 18. st. pretvoren u zatvor za političke zatvorenike. Za 100 godina postojanja u zatvoru je bilo više od 20 000 zarobljenika iz cijele Europe. Od 1989. dvorac postaje povijesni muzej, umjetnička galerija i art studio. Utvrdu Palanok koju godišnje posjeti preko 100000 turista, o dvorcu koji ima 14000 kvadratnih metara, kako bi se osvjedočili u priču o ljudima koji su u vulkanskoj stijeni iskopali duboki bunar, što bi i u današnje vrijeme bio veliki pothvat, gdje se i danas klanja lijepoj Hrvatici Jelenu, gdje hodajući povijesnim stazama dvorca možete osjetiti silnu snagu 5 metara visokih zidina.

Po mnogo čemu utvrda Palanok, je bila i ostala biser Zakarpatske oblasti.

Slavica Čorak

ЧИЧОВКА, ЦО ТО ЗА РОШЛІНА?

Квет чичовки

Чичовка, по латински *Helianthus tuberosus* L., припада до вецей-рочних заградкових культурох, правда, ридко хто ю циялно пестує, а часто ше ю трима и за коровче. Кед ше блізше опатри єй лісца, вони правда менши, але здабу на лісца слунечніку, а тиж и зложени квет хтори наволуєме главка. То ані не чудне бо и тотя рошліна зоз ботаніцкей фамилии Asteraceae до хторей спада и слунечнік, а тиж так и шалата. Чичовка похodzi зоз Мексику, до Европи є пренсшена у 17. столітїю и була значна рошліна у периодох велького гладу и у войнох.

Чичовка зяри формує єдно-рочне, зоз шерсцу прекрите, стебло хторе досцигне висину найчастейше коло 2 метри, можліве аж и до 3 метри. Квитне подобне як и слунечнік, на жовто, але зоз вельо меншу главку и то у периодзе од септембра по новембер, кед ше длужина дня скрацує, бо є рошліна короткого дня. Пре квитки, а и цалу рошліну може буц интересантна и як декоративна рошліна. Квиткова главка од три до осем цен-

тиметри велька, хтора у себе ма меншу учасц тубуларних квиткох у штрєдку у одношеню на слунечнік. Нашене здабе на слунечніково. На кореню виростаю гомолі розличних формох, подобни су кромплєм. Вони представляю резервни органи за прежимованє, кед вжїме препадне над'жемна часц рошліни. Гомолі червеней, билей або жовтей фарби скорочки, а з нука є билей фарби. Вони у себе маю коло 20% угльово гидрати, половка од того инулин и у себе не ма крохмаль (шкроб). Гомолі чичовки можу ше конзумовац швижи, неуварени, слаткасти су и смачни, а попри того и хасновити. Инулин окреме хасновити пре порушованє творєня инсуліну у чловековим организме и зменшує цукер у креви.

Рошне самостойно коло драгох и на запушених местох, рошне у подобних условийох як и кромпля, а кед ше у загради не водзи бриґа о чичовкох, вони ше отаргню контроли и започинаю запошедац поверхносц пред собу. Не ма окремени погледованя спрам жеми, добре подноши сушу и цепли периоди. Не

подноши превлажни тла и преобилни дїжджи, та добре рошне у медитеранских подручох. Добри резултати посцигує на легких тлох и сухих локацийох.

Гомолі служя и за розмножованє, т.с. за садженє хторе можліве и наяр и вешенї. Добре подноши нїзки температури бо преживює под жему у форми гомолю, та нет проблеми при єшеньским садженю. Гомолі витримую и до -30°C, а над'жемне стебло -5°C. Кед ше чичовку хова у загради, як уж спомнута, потребно водзиц рахунку о тей рошліни, а же би гомолі

хносни наяр чичовки почню роснуц и шириц ше. После викопованя гомолі швидко траца воду, прею, а за познейше хаснованє треба их чувац у пластичним мешку у фрижидеру, правда єден кратши период. Найсмачнейши су швижи викопани зоз жеми. У загради чичовка остава 12 до 15 роки на истим месце, добре закрива поверхносц и захищує поверхносц од ерозїи на нагнутих терєнох. Можліви урожаї на менших поверхносцох у загради то 2 до 3 кг по квадратним метеру, кед ше погної поверхносц, док ше у пасивней

Плод чичовки

виросли цо векши, потребно одрезац пупчата и формовани квитково главки же би не витрапели рошліну. Теди рошліна и надалей будзе асимилати послаца до гомольох. Гомолі чичовки вибераю ше вешенї у континенталней часци жеми, у медитеранским подручу и вжїме або наяр. За конзумацию ше хасную найвекши гомолі, а дробни можу послужити за садженє на другу поверхносц. Кед ше дробни гомолі єдноставно руци на гной, хтори ше вивеже на польо, велька виротносц, же на тей повер-

продукції посцигую вельо менши приноси. На поверхносцох хтори запошеднути од чичовки, а треба их очистиц за друге хаснованє, треба зашац бетелїну и вецей раз покошиц. Густи склоп и часте кошенє приводзи до препаданя чичовки.

Чичовку наволую ише и слатка кромпля або топинамбур, а окреме сирова, може ше хасновац и термично обробена. Чичовка ише єден приклад рошліни хторей ше, несправедно, не придава нїже значенє.

Славица Дудаш

О ВИНКОВЦОХ З МОЕЙ МЛАДОСЦИ

Нешкайши Винковци настали на фундаментах дакедишнього римского населеня Цибиалиа, а же то так, и нїяк иншак, Винковчане ше каждодньово прешвечую. Поведзме, пойдзе баба Маря до заградки викопац дасдну мархву и кромплю за нєдзельову юшку, а враци ше зоз златним ланцушком грубим як палец, найвириятне же власница була даяка богата панї зоз Старого Риму. Або, поведзме, надумал Мата будовац нову гаражу и додня рано почал копац фундаменти, прето же ше шицко будує зоз фундаментах, а не од крова, и вец перше викопал стари стриберни танєр, потим якуш стару позлацену тепшу, а кед пренашол и три желєзни стрели, вец претаргнул з дальшу роботу.

— Досц ми такой роботи, ша я лєм приучени муляр, а не там якиш археолог! — нїби гварел тот челєдник своей супруги Манди и пошол ше напиц до першей карчми.

Медзитим, по Винковцох ше бешедує же найвекши и найзначнейши пренаходок не мал человек, але єден пес! Нїби, єден пес по мену Рекс, а у таких приповедкох, як тота, псови вше мено Рекс, надумал закопац свою косц по концу двора, а после полгодини врацел ше зоз якимшик мешком у котрим було точно 421 желєзни, стриберни и златни римски пенєжки! Особне сом чул теорию же ше Винковчане небарз намагаю розвивац свою привреду, як цо то, поведзме, робя у Борове, односно Вуковаре, насампредз прето же нет потреби — ша вшадзи коло нїх розошати староримски пенєж, злато и други вредности! Можебуц праве прето ридко хто од жителейх Винковцох заходзи до Городского музею, окрема, розуми ше, чуварах, пораячки и других котри там профєсно заняти.

— Нач будзем трациц час у Музею — гварел Рокко — кед

шицко тото мам дома, або у блїзшим сушедстве!

Кед сом уж спомнул винковску привреду, вец найповем же у Винковцох хвильково найуспишнейши „Дїль“, котри продукує цегли и черепи; потим Шумария; вец Польопривредни комбинат „Боринци“, котри вельки продукователь яблукох и другой овоци (Боринци цалу продукцию вивожа на югославянске и европске тарговиско, та ше вец под час жими 1971./72. року случело же у Винковцох не було яблука ані за лїк!); потим будовательне подпрїємство „Будователь“, вец „Спачва“, котра прерабля древо и продукує мебел, Польопривредни комбинат „Винковци“... У векшини з начислєних колективох, окрема можебуц у Боринцох, работа досц чежка и нєраз ше случело на берзи роботи же незаняти не прилапели понукнуту роботу. Але ше прето на дактилографски курс, котри од януара по юний мешац 1973. року организовали Народне училище и Биротехника зоз Загребу, уписали аж 36 дзивици и жени! Випатра же легчейше писац на писацей машини, як робиц за машину у Винтексу, котри погледує текстилни роботнїци.

Под час жатви жита шицки найзначнейши локални и републични дружтвено-политични роботнїки (то урядова назва за политичарох!) каждого лета обовязково одходза на житни поля Польопривредного комбинату „Винковци“ и вец за радио, телевизию и пресу даваю шлїдууюци вияви: „Перши днї жатви наявою рекордну жатву и винїмково квалитетне зарно, а то значи же роботни людзе, пензионере, школяре и напредна интелигенция могу буц мирни кед у питаию хлеб наш насущни!“ Углавним, у Винковцох шицки жатви жита (и кукурици) рекордни, а зарно вше винїмкового квалитету!

До прилогу римско-италиянско-винковскей теорії же

„найсладше не робиц“ не улопел ше єден приватни власник цеглярни зоз Тординцох при Винковцох. Вон под час лета 1973. року на продукції печеней цегли мал заняти точно 15 роботнїкох, а работа ишла як по лою, але вец пришла якашик инспекция з Винковцох и гварене му же не може мац 15 роботнїкох, бо то не Немецка, але найвечей 5 и найзвшок занятих такой пошле дому, а потим ше одвичательни товарише уж постаю же би тоти у Винковцох достали даяку другу, у каждом случаю лепшу роботу! Поведзме, буду продуковац цегли у „Дилю“!

У Винковцох ше находзи найвекши гайзибански гузел на Балкану, а праве ту заняти даскелї тисячи желєзничарох, а медзи нїма єст и надосц Руснацох з Винковцох, Андрашевцох, Старих Янковцох, Вуковару... Кед же сце як турист або гост зишли з гайзибана, вец добре роздумайце кадзи рушиц, же бисце же не страцели у станїчним лабиринту. Но, кед же ше вам праве таке дацо случи вец шлєбодно скричце по руски „До помощи, страцел сом ше!“ и бизовно дахто з наших людзох прискочи до помощи! До Винковцох окрема на гайзибану можеце сцигнуц и на автобусу, цо покус компликоване, а пре подли драги вообщє вам не препоручуєм, потим по авто-драги Загреб — Београд, котра барз транспортна, але ше ю небарз отримує. Коло авто-драги єст надосц розбити авта, найчастейше зоз турским регистрациями, озда слово о даякей вистави автох, та вец домашнї любительє автох не муша исц до Београду на „Саям автох“, або до Загребу на вашар „Якушевец“.

Вуковар ма два рики, Дунай и Вуку, а Винковци лєм єдну — лєнїви Босут. У Босуту ше домашнї през дзень купаю и лапаю риби, а вноци руцаю стари шпоргети, фрижидери и шицко гевто цо им дома звшок. У Босуту

ше успишно лягну суньоги, а вец ше каждого року повторює иста приповедка: не зна ше хто треба суньоги пирскац, односно знїчтожиц, та ше вец граждане находза як знаю и могу. По Винковцох ше бешедує же ше єден Дюка нательо ужил до знїчтожованя суньогах з метлу, же цалком нєнароком, пейц раз, з метлу вдерел женову мацер по задку! Коло побрежя рики Босут биваю даскельо руски фамелиї, коло побрежя ше находзи и будинок полициї, але кельо ми познате єдно з другим не ма нїякей вязи.

Блїзко при Босуту находзи ше вельки парк, мено му „Лєниє“, у котрим ше находза два штреднї школи (Технїчна и Польопривредна), потим Висша польопривредна школа, як и нови стадион „Младосц“ и стари стадион ФК „Локомотива“ и ФК „Спачва“. Понеже ше на тих двох стадионах часто бавя приятельски, куп и першенствени фодбалски змаганя, вец школяре з околних школах часто сцеаю з настави и одходза патриц своїх идолох, котри найчастейше маю меней школи як їх патраче. После шейсцох рокох вецей або меней успишног бавеня у Другей югославянскей фодбалскей лиги, на концу першенства за 1973./74. рок фодбалере винковского Динама випадали до Горватскей лиги! Цо за коло 3.000 вирних патрацох було горше як кед би, поведзме, препадла плантажа яблукох „Боринци“, або „Винтекс“. Бо, без яблукох ше може (пре)жиц, але без фодбала нїяким концом!

На стадиону „Младосц“ каждей єшенї отримує ше и мєдзинародна фолклорна програма у рамикох манифестаций „Винковски єшенї“. Петровски танєчнїки на вецей заводи достали даяку награду за успишне танцованє, або за хореографию, та вец єден член Органizationalног одбору з єдней нагоди дудрал же то петровска,

а не винковска манифестация, а шицко закончене так же на концу змаганє фолклорашох пременоване до смотри фолклору. Понеже медзи петровским танєчниками єст и леґиньох котри бавя фодбал за валалску „Гвизду“, вєц мам порозумєня за вияву єдного з нїх же „бавел“ на стадиону „Младосци“ пред 10 тисячи патрачох. Под час 1973. року у Михановичевей улїчки роботніки єдного комуналного підприємства вибудовали нову бетонско-асфалтну дражку, а кед иста була у целосци закончена, вєц пришли роботніки з другого комуналного підприємства и на вєцей места порозбивали дражку и викопали шахти за каналізацію! Шицко тото повторело ше и на углє Ленїновей улїчки и улїчки Дюри Дяковича, прето же комунални роботи у городу окончую даскельо підприємства котри медзисобно неускладзєни, та вєц од велькей бригаи и любви спрам своего городу робя вельку чкodu. Коло нового будинку пошти у Винковцох находзи ше Дом

розвидзвачох, стари будинок зоз прешлих часох. Дом ше од старосци почал валяц, та го општина рушела оправяц. Та тераз, док го роботніки оправяю з єдного боку, вон ше валя з другого боку! Не зна ше хто побєдзи у тим змаганю: општина котра го спомалшено оправя, чи зуб часу котри го валя, але я особнє типусм на двойку. Зна ше, медзитим, же одряд младих розвидзвачох „Борис Кидрич“ з Винковцох у маю 1974. року прєславєл двацєту рочнїцу успишной роботи и освоєл перше место на републичним змаганю розвидзвачох у Вараждину. Кед ши млади и сцєли вєц шицко можеш и нїч ци не чєжко.

Любитєлє театра у Винковцох маю на розполаганю Аматерски театр „Йоза Ивакич“, котри ма 10-12 премїєри рочнє, як и коло 40 репризи, а любитєлє филмох два кина („Червена гвизда“ односно тєв. Вельке кино и „Народне кино“, односно Малє кино). Памєтам же под час 1973. року у Вельким кину бавєли два биографски филми, „Чай-

ковски“ и „Любовни пїснї“ (о животу пїяниста и композитора Едварда Грина), потим „Любов коньокрадошох“ (главни улоги бавєли Юл Бринер, Джейн Биркин и Ели Валах), домашнї филм „Сутєска“, як и шветово познати филм „Кум 1“ з Марлон Брандом у главней улоги, а у Малим кину домашнї филм „Валтер бранї Сараєво“ и „Дзива жем“ Волта Дизниа, як и вєкше число америцких и италианских каубойских филмох. Под час 1974. року у Вельким кину бавєли, медзи иншим, „Остатнї танго у Паризу“ (з Марлон Брандом и Марию Шнайдер у главних улогах), домашнї „Гамлет з Мрдуши Долнєй“, америцки рисовани „Мачки з високого дружтва“ и америцки музични филм „Приповєдка зоз заходного боку“ (з Натали Вуд), а у Малим кину одлични домашнї филм „Вовк самотнїк“ зоз Славком Штимцом у главней улоги...

Прєд самим початком проєкції филма „Любов коньокрадошох“, котри ше з вєкшей часци знімал у Вуковаре и у котрим сом даяки три днї

гонорарно статировал, пришла гу мнє Бранка Батинич, найлєпша юниорка Горватскей и Югославиї у столним тенису, и опитала ше чи може шєднуц гу мнє. Я од несподзиваня и возбужєня лєм помахал з главу, як и на сїй идуци два-три питаня, так же вона, нагадам, подумала же сом глухонєми, або хто зна цо инше, и вєц дзвигла руки од дальшей бєшєди зомну. Да сом бул лєм кус знаходлївши могол то буц початок єдней велькей любви!

У 1973. року у Винковцох найчєстєйше хасновани слова були „стабілізація“, односно шпорованє, як и „редукция“ (струї), а у 1974. року ознова „редукция“ (струї) и „неодлуга“: неодлуга ше отворя нови работни места, неодлуга нам будзє лєпше, неодлуга ше вибудує нова основна школа або дзєцинска заградка, неодлуга ше вибудує або оправи тота або гєвта драга...

Яким Пушкаш
У Винковцох,
у януару 1975. року

ЖИВОТ У СОЦІЯЛІЗМЕ

ЧЕКАЛ СОМ ЦИМЕНТ

Под час вибудови тєв. лєтней кухнї на дворе остал сом без цименту. Цо тераз? Нїч, вєжнєм я крашнє пенєж и гайд до тарговини дзе го предаваю. Медзитим, ту приповєдка не закончує, але почина! Бо, за купованє цименту под час економскей кризи у нашєй держави, окрем пенєжу, треба мац и дакус щєсца! Ниа, цо ше далєй збувало.

ПЕРШИ ДЗЄНЬ: Стоїм у шоре за цимент. Сєдми сом. Наздавам ше найлєпшому.

ДРУГИ ДЗЄНЬ: Тераз сом осми по шоре! Гвари ми чловека най го пушим опрєз себе, бо ше му валя хижка, та же би му дзєци не остали без закрица над главу. Познєйше

сом дознал же є неोजєнєти.

ТРЕЦИ ДЗЄНЬ: Пришол якиш чєлєднїк, озда шеф, и гвари же цимент неолдуга сцигнє. Такой сом пошол дому!

ШТВАРТИ ДЗЄНЬ: Цимент вчєра, заш лєм, пришол! Там ше „случайно“ нашли якиш людзє и такой вжали сєдем ваґони! Требало им, гварєли познєйше, за вибудов дражки опрєз хижки. Гоч ше ми видзи же би то було цалком досц и за вибудов дражки през цалу улїцу.

ПІЯТИ ДЗЄНЬ: Ознова пришол гєвтот чєлєднїк, озда шеф, и гвари же цимент нешка бизовно не сцигнє. Але, тераз ше не дам спрєвєдуц и

не пошол сом дому! На концу, цимент наисцє не пришол.

ШЕСТИ ДЗЄНЬ: Порихтал сом ше на длугу и чєжку борбу! Жєна ми порихтала єдзєня за три днї, а до двох дунцох од по пєйц литри накладала огурки, односно кислого млєска — най ше найдзє.

ДЗЄВЯТИ ДЗЄНЬ: Ище вше нїч од цименту! Од допитосци почал сом читац Толстєя.

ПЕТНАСТИ ДЗЄНЬ: Цалком сом физично вичєрпани, а цименту анї за лїк! Кєд же за шлїдуєци пєйц-шєйсц днї не придзє, прєчитам цалу русийску кнїжовносц!

ДВАЦЄЦ И ДРУГИ ДЗЄНЬ: До помоци сом поволал жєну

и дзєци. Чєкамє цимент на змену. Дзєци попушєли у учєню.

ПЄЙДЗЄШАТ И ТРЕЦИ ДЗЄНЬ: Од ярнїх дїжджох и под'жємних водох мури на лєтней кухнї почали пукац. Цименту ище вше нєст!

СЄДЕМДЗЄШАТ СЄДМИ ДЗЄНЬ: Конєчно сом го купєл, конєчно сом го купєл! И то такой три ваґони! Хвильковє не знам цо будзєм з нїм, бо ми за лєтну кухню вєцєй не потребни, понєже ше звалєла, та сом го складол до пиньвици. Най ше найдзє. Кєд же вам треба, явцє ше на мой адрес.

(1982)

Яким Пушкаш

ВИЧНА ТРАПЕЗА ПАРАСТОВА

ЧЕЖКА ПРОДУКЦІЙНА СЕЗОНА

Гурча трактори и други машини по наших уліцох частейше як звичайно цо знак же ше польоділски роботи одвиваю пошвидшано. Ви хасновац би кажди красни дзень за роботу бо таких того року було мало. Шицким остане запаметани диждовни 2014. рок. И того року як и прешлих нашо продукувателе на своїх поверхносцох найвещей зашали кукурицу, потим ту приходзи соя та вец и слунечнік. Продукційна сезона сої и слунечніку уж готова и даяки результати уж познати. Ознова ше указало же продукувателе котри на векших поверхносцох шею сою муша комбіновац 2–3 сорти розличней длужини вегетациї. Тлачидбу часто претарговали части дижджи бо онсможлівйовали уход комбайнох до польох. Урожаї того року задоволююци и рушаю ше 1,8–2,0 тони по гольту, а на парцелох дзе применени подполни агротехнічни мири дакус и векши. Квалитет зарна тиж добри зоз чим буду задовольни и одкупйоваче, а и прерабляче. Сортимент котри бул найзаступенши на наших польох то: ИКА, БАЛКАН, ТЕНА и МАКСИМУС.

Михалово лето, котре и того року пришло, влївовало же би влага под час комбайнованя була 12–13,5 % та зарно не мушелo исц на досушоване.

Пре подлу хвилю слунечнік ше похорел и його урожай рушал ше 1,8–2,0 тони по гольту. Треба повесц же того року продукувателем було чежко посцигнуц стандарди у його продукції цо ше дотика влаги и шметносци. Пре части и длуготирваци дижджи слунечніково калапи ше при комбайнованю трушели и поставали проблематичне шмече котре дійствує на зменшане цени по килограму. Влаго од 9% чежко ше по-

Желена шалата у пластенику

сциговало, та вец одкупйоваче брали викомбайноване зарно и зоз 10% влаги не одбиваюци трошки за сушене. Кукурица ище стої на наших польох и покус ше ю зніма. Хто окончел гноєне зоз дакус векшим количеством уреї того року будзе ламац медзи остатніма. Єй влага ище коло 24–25% и така ше може одкладац до чардакох. Дзепоедни и лупаю такой на полю з тим же тото зарно будзе мушиц исц на сушене. Урожаї котри указую перши комбайнованя виноша 7 тони по гольту. На остатку би спомнуц и тото же одкупни цени з котрима на тарговище вишли „Цезареа” зоз Отоку, „Агро–Товарнік” зоз Товарніку и „Вупик” зоз Вуковару спомнутим польопривредним културом, спрам словох продукувателеох, нізки и незадоволююци.

Шатва жита лем на початку и менше число продукувателеох тоту роботу окончело. Понукаю ше проверени сорти: СРПАНЬКА, ЛУЦИЯ, КРАЛІЦА, ИНГЕНИО. Остатня спомнута постава ин-

тересантна пре векше боковрене, цо ма за пошлїдок хасноване меншого количества шаца по єдинки поверхносци. Нїяк не шмеме не спомнуц чкодлівцох, окреме миши, котри того року направели барз вельки чкоди на шицких польопривредних културох. Статкарком дзепоедни одкоси бетелїни цалком препадли и уж тераз продукувателе млека и мяса гуторя же по новешено не буду мац старого, кед го не купя. Прето ше и силирало кукурицу у векшей мири же би ше голем часточно виправело чкоди котри настали. Мушим спомнуц и даяки пробованя котри ше случели на наших польох. З оглядом на количества паданьох, дзепоедни продукувателе после зніманя ярцу зашали вчасни сорти сої и кукурици же би попробовали достац два жатви у єдним року. Результати були, але вони економски неоправдани, голем не при сої бо ше урожай рушал коло 1 тони по гольту. Кукурица за силажу од 3,5 ваґони по гольту може задоволиц продукувателея и

тоти укладаня економски оправдани кед ше маса хаснує на власним газдовству за покарму статку.

Заградкарком два тижні красней хвилі добре пришли за папригу, огурки и парадичи у сшенської продукції, але капустарком велька влажносц жеми и релативно високи температури за тоту часц рока допомогли же би барз швидко сцигли за резане, а шицко понукнуте тарговище не могло превжац. Утрати не таки вельки, але ше може повесц же при карфиолу и броколи вони незвичайни. Тиж так и квалитета, окреме при карфиолу, не така на яку зме звикли. Заградкаре хтори продукую шалату у завартим просторе бриґи коло звекшаня влаги у жеми не мали, але того року ше чувствує векше зявенє билей мушки и шлімакох, та прето треба похасновац одредзене количество препаратох за їх зніщоване, але вшелїяк спрам совитох фаховцох.

Желько Лікар, дипл. инґ.

СВАДЗБИ И ВЕШЕЛЯ У ПЕТРОВЦОХ (2)

Свадзбни дзень найзначнейши у живоце двоіх младих котри уходза до малженского живота. То окремни дзень як и сама подія винчаня.

Свой живот християн почина зоз кресценьом, миропомазаньом и другима святима тайнами, но теди зме ище дзеци и шицки тоті події у своїм живоце кончимо по росказу родичох и їх дзеки, хтора часто условена и зоз способом и шором заєдніци у хторей жиєме. Медзитим, винчанє подія у човековим живоце котру вон окончує по своєй дзеки вибераючи себе малженску пару котру провадзи цали свой живот. Нє було то вше по дзеки млодятю, у скорейших часох младих вельо ше нє питало, та ані нє шмели виражиц свойо жаданя, бо им родичи виберали пару, а о тим бешедує и велі нашо народни писні у котрих тема малженства без любови.

Без огляду чи малженство було зоз любови чи було порада родичох свадзбни дзень сцигол и вешелє мало розпочац. Млодово ше рано позберали на фриштику и робота мала рушиц, дружбове и дружки мали буц порихтани, кухарки у кухні коло рихтаня полудзенку, требало напечиц хлеба и шицко порихтац, гевти цо послуговали мали ше лапац роботи коло поставяня столох, судзини и шицкого цо коло того идзе. Видавач рихтал и розказовал шицко цо потребне, же би шицко прешло добре и у порядку, а дружки и пайташки круцели ше коло млодей и єй облеканя, же би того дня була красна як нігда по теди.

Млодийово ше тиж так зишли у млодия и пририхтовали за тоту значну подію. Кажди мал свойо задлуженє и намагал ше окончиц свою роботу шорово. По фриштику староста мал свой перши задаток, а то було виберанє млодия до винчаня. Млоди ше пообочковал з родичами гледаючи благослов котри му вони даваю, а вон им дзекує на благослову и на тим же го поста-

вели на животну драгу. Ту свой перши задаток маю и свашки кед перши раз шпиваю «Виберай ше сину, щешліву годзину..», по тим ше свадзбни позазберовали и на чолє зоз старостом рушели по млоду. Найблізша родзна, старостове, свашки, дружбове, дружки були оквицени зоз тканима ручніками яки ше у тедишні час хасновали. На чолє, док ше свадзбни рушали по млоду, идзе староста и друшки з млодийом, а вец свадзбни, а на концу гудаци, дружбове и хлопи зоз блізшей родзини и вешлели ше шпиваючи цалом драгом док староста нє застановел и наглашел же наишли голубнік у котрим би требала буц голубица, односно же сцигли по обисце млодових родичох.

Дома пооставали кухарки, чопнар и шицки гевти цо ше мали старц о єдзеню и пицу, и най би сама вечера и свадзба прешла без даяких проблемох и весело. Сцигуюци по обисце млодових, страоста свадзбним дал до знаня же у тим голубніку бизовно найду и їх голубицу. На уходзе до двора дочекал би их видавач и уж по предписаним шоре зоз старостом ше водзела розгварка. Од їх схопносци и способносци гу франтованого приступу предвидженому тексту, тот бешед була вецей чи меней цікава свадзбним и приданцом. Их двоєме ше випоздравляли и вец ше водзела розгварка чи ту голубица, чи нє, вец би виведли єдну дружку тобож чи є нє тот, а вец кед би ше през франту зложели же є нє, та ше виводзело даяку старшу жену або хлопа накарадно пооблеканих и франтовало ше о їх краси, чи є хрома, чи видзи на обидва ока..., а на концу виведли би и голубицу. По тим староста гледал же би ше свадзбни украшели, оквицели, але би зоз франту перше виведли дружку з порвислами, а аж вецка би виношели ручніки и млода би украшувала свадзбних. Кед шицки виводваня и франти покончени и

домашні наздравели свадзбним, шедало ше полудньовац. По полудзенку староста и видавач виберали млоду до винчаня, а то вше була єдна з подійох дзе рушали слизи, бо мац зоз обисца давала дзивку, та вец за мацеру слизи пушцали шестри, нини, пайташки, а и велі други. Потим як ше млода випитала од родичох и достала балгослов, а з ню ведно и млоди, шицки присутни ше позберали и рушели до винчаня. Ту тиж так шицко мало буц по шоре, млодия водзели його дружки, а млоду єй дружбове, ту тиж були свашки котри пред свадзбу направели заставу котру ношели зоз собу, а вшеліак и старостове, а споза нїх и шицка родзина, а на концу гудаци зоз гевтима котри уж були кус веселши и дали ше до вешеля. Кед свадзба сцигла пред церкву у котрей ше вшеліак одвива найшвечточнейша часц — винчанє, на уходзе священік ше пита млодятю чи маю неprisиловану дзеку вжац себе тоту особу за животного спутніка и кед даю потвердзуюци одвит, рушаю за священіком гу століку на штред церкви дзе свашки пред нїма розширели ручніки на котри млодята маю стануц. Такой поза нїх ставали шведкове, стростове и свашки. Скорей того шицкого млода и млоди нє могли лем так стануц пред Бога и дац пришагу, вони мали досц того покончиц скорей свадзби. Требало ше до паноца пойсц записац, а вец по догварки з нїм ходзиц на виро науку скорей як цо войду до малженства. Под час оглашкох и єдно и друге мало тих недзельох буц на Служби Божей и слушац оглашки, же би им дзеци нє були глухи, а вец пред саму свадзбу исповедац ше и випричацац, а на концу стануц пред священіка и дац пришагу «Я тот и тот, берем себе тебе...»!

(Предлужи ше)

Томислав Рац

ФОДБАЛ**ПЕТРОВЧАНЕ ХВИЛЬКОВО ПИЯТИ У ТРЕЦЕЙ ЖУПАНИЙСКОЙ ЛИГИ**

Внедзелью, 7. септембра почали першенствени змаганя у рамикох Трецей жупанийской лиги ВСЖ — Фодбалски союз Вуковар за 2014./15. рок. Змагаю ше дзевец екипи, а по 19. октобер одбавени седем кола. Хвилькови пласман екипих випатра так: Сокол Берак 14 боди (змагане вецей), Мохово 13, Ловас 10 (змагане вецей), Злога Пачетин, Петровци и Опатовци по 9, Липовача 7, Борово 5 и Гайдук Вера 3 боди. Петровски фодбалере три змаганя достали (Ловас 2:1, Гайдук Вера 1:0 и Мохово 2:0), три змаганя страцели (Сокол Берак 1:5, Злога Пачетин 3:4 и Липовача 2:3) и хвильково маю негативну гол-розлику 11:13.

ШАХ**НА МЕДЗИНАРОДНИМ ТУРНИРУ У ИЛОКУ НАСТУПЕЛИ ТРОЙО РУСНАЦИ**

У Илоку 7. септембра отримани Медзинародни шах турнир у подшвидшаним шаху, на котрим наступели 108 бавяче

зоз Горватскей и сушедних жемох, а медзи німа були и тройо Руснаци. Бавело ше дзевец кола по швицарскей системи, а час за роздумоване бул ограничени на 10 минути по бавячови за цалу партию. Перши дзевец места завжали углавним велемайстрове, а конечни пласман випатрал так: Младен Палац (Загреб) и Анте Бркич (Винковци) по 7.5 боди, Зоран Йованович (Риска), Ненад Мрконич (Вуковар), Синиша Дражич (Сербия) и Дарко Фелетар (Осиск) по 7, Горан Чабрило (Сербия), Милко Попчев (Болгарска), Далибор Стоянович (БиГ), Марио Зовко (Вуковар) и Перо Ащич (Пожега) по 6.5 боди итд. Зоран Лікар з Вуковару освоел 5.5 боди и завжал 25 место, юниорка Тамара Лікарова завжала 41 место зоз пейц боди, а Кирил Папуга з Дякова освоел 4.5 боди и завжал 48 место.

ЗОРАН ЛІКАР ЗАВЖАЛ ПИЯТЕ МЕСТО НА СЕНИОРСКИМ ПЕРШЕНСТВЕ ЖУПАНИИ

Од 17. по 21. септембер у Вуковаре отримане Сениорске першенство Вуковарско-сримскей жупаниі. Участвовали 30 шахисти зоз подруча цалей жупаниі, а медзи німа и Зоран Лікар з Вуковару,

котри одбавели седем кола по швицарскей системи. Обчековано победзел медзинародни майстор Ненад Мрконич, а конечни пласман випатрал так: Мрконич (Вуковар) и Сточко (Винковци) по 5.5 боди, Патарчич (Жупаня), Маєрич (Вуковар) и Лікар (Вуковар) по 5, Живкович (Вуковар) и Радманович (Вуковар) по 4.5 боди итд. Зоран Лікар бавел добре и на концу мал лем пол бода меней од побидніка першенства.

ЛІКАРОВА БАВЕЛА НА ПЕРШЕНСТВУ ШВЕТА

Од 20. по 29. септембер у городу Дурбан, у Южноафрицкей Републики, одбавене кадетске и юниорске першенство швета у шаху. Участвовало коло 1.000 младих шахистох зоз 87 державох, а медзи німа були и их 11 зоз Горватскей. Од наших младих бавячох найвечей боди (по 6.5) освоели Божидар Ивекевич и Миленко Муха. Медзитим, спрам словох горватских тренерох, найвреднейши успех посцигла Тамара Лікар з Вуковару, котра освоела 6 боди у конкуренциі шахистох по 16 роки, але у винімково мощней конкуренциі.

Яким Пушкаш

На здогадоване**Борис Дорог'hazi
(горватски бранітель)**

Першого новембра 2014. року наполнили ше 23 роки як погинул наш мили син и брат. Нет слова хтори годни описац пражніну у наших душох и жалосц хтору час не може зменшац, але ест вельо любви у наших шерцох хтора це чува од забуца.

Ожалосцени: мац Иринка, оцец Силво и брат Томислав зоз фамелию.

Спочивай у мире Божим!

IN MEMORIAM**О. ЗИНОВИЙ ВОВК**

(29. септембер 1974. – 14. септембер 2014.)

Внедзелью, 14. септембра 2014. року, после краткей и чежкей хороти, умар нововербаски парох о. Зиновий Вовк.

Священік Зиновий Вовк народзени 29. септембра 1974. року у Брежицох, у Словеніі. Од 1988. по 1999. рок бул студент малей и велькей семинариі, а за священіка є пошвечени 22. октобра 2006. року у Новим Вербаше, у парохіі св. Владимира.

Як капелан о. Вовк перше два роки службовал у Руским Керестуре, потим штири роки бул парох у Сримскей Митровици, а од 2012. року бул парох у парохіі у Новим Вербаше, дзе ше и упокоел.

О. Зиновий Вовк походзи зоз священіцкей фамелиі. Оцец Ярослав тиж бул священік, а священік и його брат Игор. На длужносци пароха у Новим Вербаше о. Зиновий бул после свойого оца о. Ярослава, котри умар 2012. року. Його младши брат Игор тераз на служби капелана у Руским Керестуре. У своей священіцкей роботі еден час бул и на одвичательних длужносцох у Каритасу Сербіі.

О. Зиновий Вовк поховани 16. септембра у Вербаше, а на його остатню драгу зоз церкви св. Владимира випровадзели го числени священіки, родзина, приятелє и велі вирни, як зоз Сербіі, так и з Горватскей и Босни и Герцеговини, при котрих отец Зеньо, як го з любви волали, останє у тирвацим красним паметаню. Вична му память!

А. Балатинац / Жридо: Рутенпрес

ЄШЕНЬСКИ АКТИВНОСЦИ ДРУЖТВА "КАЛІНА"

Концерт ансамбла "Каліна" у Коменди, Словенія

Прешли двомешачни период Дружтва Русинох и Українцох "Каліна" означени зоз активносцами хтори виволали векши интерес членох Дружтва и ансамблу.

Перша активносц була учасц на традиційней манифестації Городу Риєки, того року на 18. Етно смотри под мотом "Богатство, то живот у заедніцтву". И того року, Етно смотра була организована у сотрудничтве Городу, Музичней унії и здруженьох националних меншинох, облапяла рижни активносци хтори тирвали даскельо дні, як наприклад шаховски турнир,

а манифестация закончила зоз культурну програму у Культурним доме на Сушаку, введзело 05.10.2014. року. "Каліна" наступела зоз штирома писнями, уж традиційно у сотрудничтве зоз Аленом Поличом. Окрем тей активносци, на Етно смотри була презентована и кухарка хтора настала як резултат заедніцкого проєкту меншинох "Богатство розличносци през традиційни єдла". Водитель проєкту було словенске дружтво "Базовица" зоз Риєки, а Каліна єден зоз осем сотрудничкох на проєкту. Каліна презентовала и пририхотала десерт зоз швижого сира, гроженокх и вайцох

по рецепту зоз Мукачева. На дегустациї десерт "сирна запеканка" бул як перши роздзелени и поєдзени, цо було найвекше признане, комплимент и дарунок вредним кухарком за їх активносц.

Од интересантносцох за спомнуц и нашиву руского новинара Златка Рамача зоз Нового Саду, зоз екипи ТВ

Войводици у периодзе од 03. по 07. октобер, хтори знімал живот Руснацох на Кварнеру и у Истри, як и активносци обидвох дружтвох Русинох и Українцох: "Каліни" и "Рушняк".

Тидзень познейше, всоботу, 11. октобра ансамбл "Каліна" нашивел приятельске и партнерске Українске дружтво "Карпати" зоз Любляни, Словенія и отримал концерт українских писньох на отвореним. Того дня дружтво "Карпати" организовало рочне стретнуце за їх числених членох у месту Коменда при Камнику. Було то єдно щире, приятельске и успішне стретнуце, хторе резултовало зоз вредними контактами и догварками.

Остатня активносц одбула ше штварток, 23. октобра, кед члени ансамбла "Каліна" були поволани з боку РИТВ на зніманє емисії о городу Риєки зоз акцентом на активносци меншинох зоз цильом представяня Дружтва Русинох и Українцох "Каліна" и уклопйованє їх програми култури до вкупней культурней програми Городу.

Славица Дудаш

Зніманє членох "Каліни" у РИТВ студию у Риєки

Члени "Каліни" презентую свой десерт на 19. Етно смотри у Риєки

